

KERTOMUS SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUEEN TOIMINNASTA v. 1988

I YLEISKATSAUS

1. KANSAINVÄLINEN TILANNE

Turvallisuus

Suurvaltasuhteille on vuosi 1988 merkinnyt toimivan vuoropuhelun kautta. Tälle yhteydenpidon jatkuvuudelle luotiin edellytykset edellisen vuoden lopulla, jolloin vahvistettiin sopimus keskipitkän kantaman ohjusten purkamisesta. Johtavien suurvaltojen lisääntynyt yhteisymmärrys on kuluneen vuoden aikana luonut edellytykset useiden alueellisten konfliktien laukaisemiselle. Aselepo Iranin ja Irakin välisessä sodassa on näistä saavutuksista merkittävin. Kohti rauhantilaa on kuljettu myös Kamputseassa, Afganistanissa, Nigaracuassa, eteläisessä Afrikassa, Länsi-Saharassa, ja vuoden lopulla vahvistettiin suunnitelma Nambian itsenäisyyden toteuttamiseksi.

Aktiivisuus Lähi-idän kriisin laukaisemiseksi on lisääntynyt ja Chilessä kansalaismielipide sai vaaleissa purkautua ei-ääninä sotilasdiktatuurille. Selvästi havaittava oli myös Neuvostoliiton ja Kiinan suhteiden uusi rakentuminen. Euroopan turvallisuuden kannalta ETY-seurantakokousten sarja tullee saamaan lisääntyvää painoa.

Talous

Perestroikan nimellä tunnettu talouden uudistaminen Neuvostoliitossa ja eräissä muissa sosialistisissa maissa sekä läntisen Euroopan yhdentymispyrkimykset ovat olleet keskeisiä kertomusvuonna. Ilmiöiden yhtäaikaisuus on tehnyt mahdolliseksi myös lähemmät suhteet Euroopan eri osien välillä.

Kehitysmaiden taloudelliset lähtökohdat eivät ole kohentuneet. Rakenteellisia muutoksia maailmantalouden järjeistämiseksi ei ole tehty. Kehitysmaiden velkaantuminen on johtanut siihen, että pääomavirrat ovat voimistuneet etelästä pohjoiseen ja kehitysapu on vähentynyt.

Puolueen ulkosuhteet

Kasvavien kahdenvälisen suhteidensa lisäksi puolue on kanavoinut ulkoiset toimintonsa Sosialistisen Internationaalin kautta. Sen työssä on yhä selkeämmin havaittavissa kaksi peruslinjaa: jännitteiden purkaminen idän ja lännen välillä, joka on tarkoittanut ensisijassa aktiivisuutta ja aloitteellisuutta aseidenriisunnan alalla. Tässä työssä suomalaisten osuus

on ollut keskeinen. Aloitteellisuus pohjoisen ja etelän välisen rakenteellisen ristiriidan purkamiseksi on Internationaalin työssä myös lisääntynyt.

Länsi-Euroopan yhdentyminen on merkinnyt haastetta myös sosialidemokraattisille puolueille ja ammattiyhdistysliikkeelle Euroopassa. Vastavoiman rakentaminen keskittyvälle taloudelliselle päätöksenteolle sai alkunsa kertomusvuonna. EEC- ja EFTA-maiden puolueiden johtajat pitivät ensimmäisen yhteisen tapaamisensa marraskuussa Berliinissä. Valmistelut käynnistyivät niin ikään Länsi-Euroopan ammatillisten järjestöjen ja sosialidemokraattisten puolueiden yhteistyön kiinteyttämiseksi. Eri Eurooppa-keskustelujen yhteydessä puolue on korostanut laajemman Euroopan näkemystä.

Veljespuolueiden menestys kertomusvuoden aikana käydyissä parlamenttivaaleissa antoi uskoa oikeistosuuntauksen murtumiselle. Maininnan arvoisia olivat erityisesti veljespuolueitten menestykset Belgiassa ja Ranskassa. Kummassakin maassa socialisteista tuli parlamentin suurin puolue ja niiden osuus vaalien jälkeen muodostetuissa koalitionhallituksissa muodostui merkittäväksi.

2. SISÄPOLITIikka

Toimintavuotta hallitsivat tammikuussa käydyt tasavallan presidentin vaalit, työväenliikkeelle tärkeät EKAN vaalit maaliskuussa sekä syksyn kunnallisvaalit. Työmarkkinoilla ajaututtiin alkuvuodesta liittokohtaisiin ratkaisuihin. Budjetin valmistumisen yhteydessä syntyi vuodelle 1989 nk. talous- ja tulopoliittinen yhdistelmäratkaisu, joka sisälsi myös koko vuoden puhuttaneen verouudistuksen ensiaskeleet. Loppuvuodesta hallituspuolueet kävivät tuloksekkaat hallitusohjelman lisäpöytäkirjaneuvottelut.

Tohtori Mauno Koivisto nousi 31.1.-1. 2. pidettyjen tasavallan presidentinvaalien selkeäksi voittajaksi. Lähes joka toinen äänioikeuttaan käyttänyt kansalainen oli hänen valintansa kannalla. Suoraan valintaan se ei kuitenkaan riittänyt. Valitsijamiesten vaalissa osoittautui SDP Ilki 40 prosentin kannatuksella tehokkaimmaksi kansalaisten tahdon kanavaksi. Kansan valitsemista presidentin valitsijamiehistä yhteensä 189 asetui Koiviston taakse toisessa ja ratkaisevassa äänestyksessä. SDP:n valitsijamiesten lisäksi hänen valintansa takana olivat SMP:n, Pro Koivisto -liikkeen ja osa presidenttiehdokas Harri Holkerin valitsijamiehistä.

Presidentinvaalitaistelussa nousivat keskeisesti esille mm. hallituksessa ratkaisua odottavat työelämänuudistamisasiat. Uudistuspyrkimyksiä vastustaneet työnantajapiirit kävivät voimakkaaseen hyökkäykseen presidenttiehdokas, pääministeri Harri Holkeriä vastaan, joka vaalitaistelun viime metreillä kertoi suosittelevansa valitsijamiehilleen istuvan presidentin tukemista valitsijamiesvaalien toisella äänestyskierroksella. Presidenttiehdokkaista Paa-vo Väyrynen sai suorassa vaalissa 20,1 %, Harri Holkeri 18,0 %, Kalevi Kivistö 10,5 % ja Jouko Kajanoja 1,4 % äänistä.

Välittömästi presidentinvaalien jälkeen hallituksessa käydyin työelämän uudistamista koskevan kädenväännön voiton kirjasi SDP, joka oli vuoden mittaan evästännyt asiassa lukuisin kannanotoin. Niinpä kevään puolueuudistuksen kokous saattoikin keskittyä verotuskysymyksiin. Puolueuudistuksen painotti verokannanotossaan eri tulomuotojen tasapuolista kohtelua, verotuksen painopisteen siirtämistä suuryritysten ja myyntivoittojen suuntaan sekä riittävän kattavan koeverotuksen suorittamista, ennen kuin voidaan ottaa lopullisempaa kantaa uudistushankkeeseen. Puoluetoimikunta korosti 7. 4. antamassaan

kannanotossa uudelleen verotuksen oikeudenmukaistamisen tarvetta sekä verotulojen merkitystä yhteisten palvelujen rahoituksessa. Puolueen vaatimuksesta tehdyn koeverotuksen tulosten pohjalta puoluetoimikunta täsmensi linjaansa 16. 6. verouudistuksen ensimmäisen vaiheen loppuristusta varten.

Ilahduttavana vaaiitapahtumana voitiin huhtikuussa kirjata sosialidemokraattien selvä eteneminen EKAN vaaleissa. Hyvä tulos saatiin aikaan jäsenistön aktiivisuudella, joka toimi vastoin kaikkia ennakkospekulaatioita.

Hallituksen ja työmarkkinajärjestöjen yhteistyönä toteutettu tasapainoisen talouskehityksen linja loi edellytykset sekä budjettiratkaisulle että ensimmäisille käytännön verouudistuspäätöksille. Se oli samalla merkittävä näyttö poliittisen ja ammattillisen työväenliikkeen tuloksellisesta yhteistyöstä. Ratkaisu piti, vaikka muutama keskeinen liitto siitä myöhemmin irtaantuikin.

Kun SDP:n puoluetoimikunta kokoontui Salossa syyskokoukseensa, se saattoi todeta aikaansaatuja talous- ja budjettiratkaisujen luovan hyvän pohjan käynnistyvälle kunnallisvaalitaistelulle. Jo keväällä julkistetun vaalitunnuksen "Inhimillinen ote asioihin" jatkoksi puoluetoimikunta antoi kunnallisvaalijulistuksen, jossa korostettiin yhä viihtyisämpien palvelukuntien rakentamista. Keskeisinä asiakokonaisuuksina korostuivat ympäristönsuojelu, asuntokysymykset, lasten päivähoito sekä muut sosiaaliset peruspalvelut.

Yhä tihtentyneen sävytyksen kunnallisvaalikampanjaan antoivat keväästä alkaen julkisuu-teen syötetyt mielipidetiedustelut, joissa SDP:n kannatus esim. neljässä vaalien edellä julkistetussa gallupissa vaihteli 20,8 prosentista 23,2 prosenttiin, ja oli keskimäärin 22,2 prosenttia. Tiedustelut ennustivat tappiota sekä eduskuntavaaleihin 1987 että kunnallisvaaleihin 1984 verrattuna.

Päätettiin lähteä näytävään toimintaan etukäteen markkinoituja "vaalituloksia" vastaan järjestämällä runsas viikko ennen vaaleja koolle laaja tiedotustilaisuus, jossa esiteltiin SDP:n järjestöväen peräänantamatonta ja loppumetreille saakka ulottuvaa työtä vaalimenestyksen puolesta. Sanoman keskeinen sisältö koostui SDP:n politiikan saavutuksista ja tavoitteista etenkin heikompiensa puolesta.

Voitollisissa kunnallisvaaleissa 16.-17. 10. SDP säilytti asemansa suurimpana puolueena, lisäsi suhteellista kannatusosuuttaan ja sai lisää valtuustopaikkoja. Kannatusosuus oli 25,3 prosenttia, joka on 0,5 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kunnallisvaaleissa 1984 ja 1,2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin eduskuntavaaleissa 1987. Puolueneuvoston syyskokous kiitteli sos.dem. järjestöväen vaalityötä, joka tehostui koko ajan vaalipäivien lähestyessä sekä totesi SDP:n hallitus- ja eduskuntapolitiikan myönteisen vaikutuksen kunnallisvaalitulokseen. Puolueneuvosto katsoi kunnallisvaalitavoitteiden saavuttaneen vastakaikua kansalaisten keskuudessa, mikä antaa hyvät edellytykset jatkaa uudistuspolitiikkaa sekä kunnallisesti että valtakunnallisesti.

Yleisenä piirteenä vaaleista voi todeta, että suuret puolueet vahvistivat asemiaan. Sosialidemokraattien lisäksi etenkin Suomen Keskusta lisäsi prosentuaalista kannatustaan ja kokoomus säilytti asemansa. Vasemmistoenemmistöisten kuntien määrä väheni yhdeksällä kunnalla ja on nyt 40 kuntaa. Kunnallisvaalien äänestysaktiivisuus oli koko maassa 70,5 %, mikä on alhaisin vuoden 1956 kunnallisvaalien jälkeen.

Kunnallisvaalien jälkeen alkoivat hallituspuolueiden puoluesihteereiden käymät hallitusoh-

jelman täsmennysneuvottelut. Joulukuussa valmistuneeseen lisäpöytäkirjaan saatiin puolueuuvoston vaatimusten mukaisesti ympäristöpoliittisia tavoitteita, tärkeitä avauksia asunto- ja maapolitiikassa sekä perusturvakäsitteen mukaantulo ja laajentaminen. Työelämän kysymyksissä neuvottelukumppaneiden liikhtaminen oli vähäisempää. Muut lisäykset täsmensivät ja paransivat kuitenkin huomattavasti nykyistä ohjelmaa.

Vuoden aikana pidetyissä muiden puolueiden puoluekokouksissa tapahtui puoluejohtotason henkilövaihdoksia. SKP:n puheenjohtajan Arvo Aallon erottua virastaan SKP:n talouskriisin vuoksi valittiin uudeksi puheenjohtajaksi Jarmo Wahlström. Heljä Tammisola valittiin pääsihteeriksi. SKDL puolestaan valitsi puheenjohtajakseen entisen pääsihteerinsä Reijo Käkelän ja uudeksi pääsihteeriksi valittiin Salme Kandolin.

SDP:hen kohdistunutta ja henkilöön käyvää poliittista keskustelua esiintyi vapusta alkaen puheenjohtaja Pertti Paasion hallitukseen menon ympärillä. Keskustelu vaimeni kunnallisvaalien jälkeen, mutta vilkastui jälleen joulukuussa, kun puoluetoimikunta totesi, että aika alkaa olla kypsä puheenjohtajan hallitukseen menolle.

II PUOLUEEN PÄÄTÄNTÄVALTA- JA TOIMEENPANOELIMET

1. PUOLUENEUVOSTO

Helsingin XXXIV puoluekokouksen valitsemina ovat puoluneuvostoon kuuluneet puheenjohtajana Risto Tuominen, I varapuheenjohtajana Helena Rissanen ja II varapuheenjohtajana Esko J. Ojala sekä muina varsinaisina jäseninä ja varajäseninä:

Helsingin piiristä Tuula Haatainen, Erkki Tuomioja, Pekka Morri ja Pekka Kuutschin, varalla Risto Meriläinen, Sirkka Kivi, Lahja Palomäki ja Anni Sovala.

Uudenmaan piiristä Irene Korimäki, Anneli Silvennoinen, Kaisa Raatikainen, Hannu Ikonen, Pertti Paakkinen, Risto Mikkonen ja Soili Tuovinen, varalla Jouko Launonen, Raimo Lehtonen, Matti Nieminen, Tarja Kautto, Timo Pirttijärvi, Mauri Keskinen ja Kerttu Savolainen

Varsinais-Suomen piiristä Sirkka-Liisa Rimpelä, Terho Lehto, Reijo Lindqvist ja Rauno Saari, varalla Anja Savolainen, Jukka Siren, Matti Kallio-Soukainen ja Seppo Laitinen

Satakunnan piiristä Harri Kivenmaa, Juha Nummela, Pirkko Valtonen, Voitto Kivistö ja Uljas Mäkelä, varalla Kari Rantala, Matti Vannekari, Alpo Jokinen, Rauno Hakala ja Jorma Mikkonen

Etelä-Hämeen piiristä Isto Hannula, Aulis Kaistinen, Aarne Kauranen, Markku Riipinen ja Marja-Leena Tuliainen, varalla Helvi Sillanmäki, Reijo Uhlgren, Raimo Järvinen, Jouko Kanerva ja Lilja Valjakka

Pohjois-Hämeen piiristä Anneli Helen, Leo Koskinen, Reino Ojala, Risto Sänkiäho ja Ari Ylönen, varalla Leena Mankkinen, Pentti Lehtinen, Raija Leponiemi, Seppo Salminen ja Antti Kuurila

Kymen piiristä Sirkka Kotola, Olavi Simonen, Teuvo Turunen, Heikki Luukkanen, Alvar Leskinen ja Timo Setälä, varalla Teuvo Kinnunen, Olavi Kunnasto, Pirkko Silta, Veikko Sollo, Soili Häkkinen ja Olli Ervasti

Mikkelin piiristä Jukka Nurminen, Antti Leskinen ja Raimo Mähönen, varalla Anja Kuuramaa, Liisa Ruokoselkä ja Mauno Kuusela

Kuopion piiristä Olavi Ruotsalainen ja Kari Kortelainen, varalla Jorma Kukkonen ja Erkki O. Hämäläinen

Pohjois-Karjalan piiristä Seija Vuorenpää, Raimo Holopainen ja Esa Lahtela, varalla Juha Hämäläinen, Seija Junninen ja Pauli Bau

Keski-Suomen piiristä Hannu Kylmänen, Veikko Halonen, Eino-Erkki Vainiola ja Esko Rantamäki, varalla Helena Hokkanen, Jorma Toikkanen, Reijo Laitinen ja Kauko Suvikorpi

Vaasan piiristä Juhani Hyvönen, Marjatta Vehkaoja ja Mikko Boren, varalla Toive Tynjälä, Mauno Ojaniemi ja Veikko Sipilä

Oulun piiristä Heikki Seppälä, Maija Nivala ja Aarno von Bell, varalla Markku Arvola, Vuokko Väänänen ja Viljo Taivalkoski

Lapin piiristä Reino Korpioja ja Eila Surakka, varalla Martti Immo ja Sinikka Näätsaari

Ruotsalaisesta Työväenliitosta Thor Granfors ja Christer Björkstrand, varalla Mari-Ann Raunio ja Anders Björklöv

SDP:n puolueuuvoston sääntömääräinen kevätkokous pidettiin Oulussa Pohjankartanossa 5.-6. päivänä maaliskuuta 1988. Sääntömääräisten asioiden lisäksi kokouksessa käsiteltiin ja hyväksyttiin puolueelle Ulkomaalais- ja pakolaispoliittinen ohjelma ja uudistettu Kunnallispoliittinen ohjelma sekä annettiin julkilausumat verotuksesta, aluepolitiikasta, EKAN vaaleista ja kannanotto Pudasjärven turvevoimalan rakentamisesta.

Puolueuuvoston syyskokous pidettiin 16.-17. 11. 1988 Helsingissä. Sääntömääräisten asioiden lisäksi kokous käsiteli ja hyväksyi kannanoton kehitysyhteistyöstä sekä julkilausuman sisäpolitiikasta.

2. PUOLUETOIMIKUNTA

Helsingin XXXIV puoluekokouksen valitsemina ovat puoluetoimikuntaan kuuluneet puheenjohtajana Pertti Paasio, I varapuheenjohtajana Matti Ahde ja II varapuheenjohtajana Pirjo Ala-Kapee ja puoluesihteerinä Ulpu Iivari sekä muina varsinaisina jäseninä Pekka Ruotsalainen, Paavo Lipponen, Erkki Liikanen, Jarmo Rantanen, Arpo Heinonen, Ulla Turkki, Pentti Sahi, Per-Erik Lundh ja Kaj Bärlund sekä varajäseninä Matti Puhakka, Irma Peiponen, Markus Aaltonen, Tuulikki Hämäläinen, Armas Lahoniitty ja Raija Niemi.

Erkki Liikasen, Jarmo Rantasen ja Kaj Bärlundin ollessa valtioneuvoston jäseninä esteellisiä heidän tilalleen kutsuttiin puoluetoimikunnan täysivaltaisiksi jäseniksi toistaiseksi Irma Peiponen, Markus Aaltonen ja Tuulikki Hämäläinen.

Puoluetoimikunnan viikottaisiin kokouksiin ovat osallistuneet puolueuuvoston puheenjohtaja Risto Tuominen, Suomen Sosialidemokraatin päätoimittaja sekä lehden kolumnisti Aimo Kairamo, Arbetarbladetin päätoimittaja Alf-Erik Helsing, Sosialidemokraattisen Nuorison Keskusliiton puheenjohtaja Juha Eskelinen, Sosialidemokraattisten Naisten puheenjohtaja Vappu Taipale sekä Nuorten Kotkain Keskusliiton puheenjohtaja Saara-Maria Paakkinen.

Puoluetoimikunta on vuoden 1988 aikana pitänyt 40 kokousta, joista pöytäkirjoihin on merkitty 456 pykälää.

3. HALLINNOLLINEN TOIMINTA

Puoluetoimiston hallinto-organisaatioon kuuluvaan työvaliokuntaan ovat puoluetoimikunnan päätöksen mukaisesti kuuluneet puoluetoimikunnan puheenjohtaja, puoluesihteerin, puoluetoimiston eri osastojen ja yksiköiden päälliköt, ay-sihteerin ja tiedotussihteerin.

Työvaliokunta on käsitellyt puolueen politiikkaan, talouteen ja hallintoon liittyvät kysymykset ja tehnyt niistä päätösehdotuksensa puoluetoimikunnalle sekä käsitellyt puoluetoimiston toimintaan ja talouteen liittyvät asiat.

Puoluetoimiston hallinnollisten ja taloudellisten asioiden valmistelu, ohjaus, valvonta, keskitetyt palvelutoiminnot sekä puolueen jäsen- ja järjestörekisteriasiat on hoidettu hallinto-osastolla.

Hallinto-osaston henkilövahvuus on ollut 25 henkilöä.

Osastopäällikkönä on toiminut Maunu Ihalainen, toimistosihteerinä Sisko Lipsanen ja yhdistysrekisteriasioista ja jäsenasioista vastaavana jaostosihteerinä Eero Jämbäck.

Puoluejohdon sihteerinä on toiminut Liisa Mattila.

Kertomusvuoden päättyessä oli puolueen jäsenrekisterissa olevien jäsenten määrä 86.944, joista oli miehiä 54 107 ja naisia 32 837, vapaajäseniä 14 458, maksuvapaita jäseniä 11 186 ja äänioikeutettuja jäseniä 72 161. Jäsenasiat olivat vuodenvaihteessa hoitamatta 14 783 jäseneltä.

Vuoden 1988 aikana liittyi puolueeseen uusia jäseniä 2 595, samanaikaisesti poistui jäsenyydestä 3 523. Äänioikeutettujen määrä väheni 1 029 jäsenellä. Muita muutoksia jäsenrekisteriin tehtiin 12 359. Jäsenrekisteritapahtumia oli vuoden 1988 aikana yhteensä 18 477.

III SUUNNITTELU- JA TIEDOTUSTOIMINTA

1. YLEISTÄ

Alkuvuodesta työllistivät presidentinvaalien loppukiri ja vaalianalyysi sekä poliittisten päätösten valmistelussa avustavien asiantuntijatyöryhmien työn käynnistäminen. Loppuvuodesta suunnittelutoiminnan painopiste keskittyi kunnallisvaaleihin ja -analyysiin. Työelämän uudistus ja verouudistus sekä perusturva olivat vuoden keskeiset asiateemat.

Helmikuun alusta yhdistettiin suunnittelu- ja tiedotusosastot ja yhdistetyn osaston osastopäälliköksi nimitettiin Matti Linnanahde. Hän toimi vielä tammikuun ajan tiedotuspäällikkönä ja Tuomas Harpf suunnittelupäällikkönä siirtyen 1.2. lähtien UP-uutispalvelun johtajaksi. Suunnittelusihteerinä toimi Paula Parmanne ja 1. 8. lähtien lisäksi Arja Ronkainen, informaattikko-arkistonhoitajana Kirsti Lumiala ja osastosihteerinä Sirpa Paltamo. Tiedotusta hoitivat tiedotus- ja suunnittelupäällikön lisäksi tiedotussihteerit Hannu Taavitsainen ja sihteerit Merja Iljin.

2. SUUNNITTELUTOIMINTA

Puoluetoimikunnalle valmisteltiin alkuvuodesta 1988 esitys 34. puoluekokouksen tekemän lähes 300 päätöksen valmistelusta ja seurannasta. Samalla puoluetoimikunta päätti puoluekokouksen aikana valmisteltavista ohjelmista. Päätösten valmistelua ja ohjelmatyötä varten asetettiin asiantuntija- ja projektityöryhmiä.

Ajankohtaisista kysymyksistä on valmisteltu kannanottoluonnoksia ja aikaisempien päätösten mukaisia ohjelmaluonnoksia puolueen päättävälle elimelle. Puoluetoimikunnan antamat julkilausumat ja kannanotot käsittelivät mm. työelämän uudistamista (7.1.), aikuiskoulutusta ja sen rahoitusta (21.1.), aseriisuntaa (21.1.), verouudistusta (28.1.), presidentinvaalien tulosta (4.2.), asuntolainojen peruskorkoa (5.5.), asuntopoliitikkaa (19.5.), kuluttajahallintoa (26.5.), verotusta (16.6.), La Escondida -kaivoshanketta (11.8.), vuoden 1989 tulo- ja menoarviota (18.8.), kunnallisvaalijulistusta (1.9.), perusturvaa (1.9.), Suomen ja Neuvostoliiton välistä kauppaa (9.9.), ympäristöpolitiikkaa (28.9.), henkilöstörahoista (29.9.) ja kunnallisvaalien tulosta (20.10.).

SDP:n puolueuuevoston kokous antoi 6. 3. kannanotot verouudistuksesta, tasapuolisesta aluepolitiikasta, Pudasjärven turvevoimalasta ja EKA:n vaaleista. Lisäksi puolueuuevoston kokous hyväksyi ulkomaalais- ja pakolaispoliittisen ohjelman ja kunnallispoliittisen ohjelman. Syksyn puolueuuevoston kokous hyväksyi 17. 11. kehitysyhteistyökannanoton ja antoi sisäpoliittisen julkilausuman, jossa käsiteltiin mm. kunnallisvaalimenestystä, talous- ja tulopoliittista yhdistelmäratkaisua, ympäristö- ja asuntokysymyksiä, perusturvaa, päivähoitoa, työelämän uudistusta ja aikuiskoulutusta.

Työryhmät ja suunnittelusihteeristö ovat tuottaneet kannanottoluonnosten lisäksi entiseen tapaan myös muuta aineistoa poliittisen keskustelun ja päätöksenteon pohjaksi. Lisäksi on järjestetty seminaareja ja keskustelutilaisuuksia eläkepolitiikasta (23.3.), terveystalitiikasta (2. 6. ja 23.11.), viestintäpolitiikasta (24.-25.9.), teknologiakysymyksistä (24.10.) ja perhepolitiikasta (7.11.) yhteistyössä hallitus- ja eduskuntaryhmän kanssa.

Uutena toimintamuotona puoluejohto lähestyi toukokuussa jokaista jäsentä vetoamuksella osallistua Kansainvälisen Solidaarisuussäätiön kampanjaan. Mukana seurasi tiivistelmä pakolaispoliittisesta ohjelmasta ja valmiiksi maksettu palautekortti puoluetoimikunnalle tarkoitettuja viestejä varten. Runsaat 1 500 jäsentä käytti vastausmahdollisuutta.

Sekä vaalianalyysityössä että muussa poliittisia ilmiöitä ja yhteiskunnan kehityssuunnitteita koskevassa selvitystyössä käytettiin apuna myös neljän puolueen yhteistä mielipidetiedustelua. Alkuvuodesta tiedusteltiin presidentin vaalien äänestyskäyttäytymiseen vaikuttaneita syitä suhtautumista kunnallisvaalien kannalta kiintoiisiin kysymyksiin. Loppuvuodesta selvitettiin vastaavasti kunnallisvaalikäyttäytymistä.

ATK-pohjaisen tietopalvelujärjestelmän kehittämistä jatkettiin ja aloitettiin osaston koulutautuminen tekstinkäsittelylaitteisiin.

3. TYÖRYHMÄT

Puoluekokouksen 1987 jälkeen puoluetoimikunta on asettanut seuraavat asiantuntija- ja projektityöryhmät (suluissa nimityspäivä):

Vuonna 1987 nimetyt:

Alue-, työllisyys- ja elinkeinopoliittinen työryhmä (15. 10. 1987): pj. Pekka Ruotsalainen, vpj. Jussi Niemi ja Hannu Tapiola ja siht. Seija Salo sekä jäsenet Juha Eskelinen, Mauri Hattunen, Kyösti Kiuru, Timo Koivisto, Anu Linnanahde, Kari Nenonen, Esko J. Ojala, Veijo Ojala, Juha Palosuo, Tuire Santamäki, Esko Tikka ja Ensio Vatanen

Korkeakoulu- ja tiedepoliittinen työryhmä (15. 10. 1987): pj. Aulis Aarnio, siht. Ulla Ekberg ja Raija Latva-Karjanmaa sekä jäsenet Markus Aaltonen, Elisabeth Helander, Matti Hosia, Pauli Kivipensas, Tatu Leinonen, Matti Louekoski, Irmeli Niemi, Tuulikki Nurminen, Keijo Paunio, Liisa Santti, Esko-Olavi Seppälä ja Ari Ylönen

Palvelujen maksupoliittikkaa selvittävä työryhmä (15. 10. 1987-28. 4. 1988): pj. Rauno Saari, siht. Pekka Viljanen sekä jäsenet Tapani Hellsten, Eija Hietanen, Tuulikki Hämäläinen, Rauno Ihalainen, Kalevi Koljonen, Simo Kokko, Kari Laitinen, Anja Leppo, Christel v. Martens, Pekka Morri, Pentti Puoskari ja Matti Savola

Periaateohjelman tavoitetyöryhmä (24. 9. 1987): pj. Armas Lahoniitty, siht. Matti Linnanahde sekä jäsenet Aulis Aarnio, Tuomas Harpf, Elisabeth Helander, Pertti Hynynen, Liisa Jaakonsaari, Aimo Kairamo, Pekka Korpinen, Pekka Nurminen, Sinikka Näätäsaari, Irma Peiponen ja Pentti Puoskari

Talouspoliittinen työryhmä (24. 9. 1987): pj. Ulpu Iivari, vpj. Erkki Liikanen, siht. Elina Lehto sekä jäsenet Reino Hjerpe, Antti Kalliomäki, Tarja Kantola, Marja Kavonius, Pekka

Korpinen, Seppo Lindblom, Paavo Lipponen, Eila Nevalainen, Heikki Oksanen, Antti Paasio, Pertti Parmanne, Pertti Raunio, Raimo Sailas, Tuire Santamäki, Pertti Sorsa, Markus Sovala, Ulf Sundqvist, Jukka Tammi, Eero Tuomainen, Antero Tuominen ja Juhana Vartiainen

SDP:n viestintäpoliittinen työryhmä (3. 12. 1987): pj. Ulla Turkki, vpj. Tuomas Harp, siht. Auli Kivenmaa sekä jäsenet Bo Ahlfors, Merja Hurri, Rauno Iivonen, Raili Kangas, Kaj-Peter Mattsson, Merja Oksanen, Seppo-Heikki Salonen, Martti Soramäki. Kari Tapiola ja Risto Uosukainen

Vuonna 1988 nimitetyt:

Asuntopoliittinen projektityöryhmä (17. 3. 1988): pj. Ilkka Joenpalo, vpj. Martti Asunmaa, siht. Jari Virtanen sekä jäsenet Jussi-Pekka Alanen, Sirkka Hautajärvi, Hannu Hirvonen, Reijo Kantola, Eeva Laitila, Veijo Lehto, Raija Niemi, Päivikki Raitis, Sisko Seppä, Olavi Syrjänen, Ilkka Sumu ja Markku Vallin

Koulutuspoliittinen projektityöryhmä (17. 3. 1988): pj. Irma Peiponen, vpj. Arpo Heinonen, siht. Timo Lähdesmäki ja Kaijamaija Parviainen sekä jäsenet Erkki Aho, Pirkko Aro, Ulla Ekberg, Jari Pekka Jyrkänne, Heli Kuusi, Heikki Mäenpää, Timo Roos ja Pekka Väänänen

Kuluttajapoliittinen projektityöryhmä (17. 3. 1988): pj. Leena Simonen, vpj. Marja-Liisa Tykkyläinen, siht. Jarmo Viinanen sekä jäsenet Ilkka Cantell, Kaija Kortekangas, Leena Leikas, Maili Mustonen, Merja Oksanen, Eero Ollikainen, Anneli Roine, Minna Sartes, Jyrki Tala ja Risto Tuominen

Liikennepoliittinen projektityöryhmä (17. 3. 1988): pj. Matti Luttinen, vpj. Riitta Myller, siht. Piritta Asunmaa ja Reijo Svento sekä jäsenet Tapio Bergholm, Peter Boldt, Pertti Hietala, Matti Järvinen, Matti Karelus, Rolf Paqvalin, Matti Puhakka, Inkeri Numminen, Pertti Tuomola ja Seppo Westerlund

Maaseutupoliittinen työryhmä (11. 2. 1988): pj. Kari Rajamäki, siht. Pentti Puoskari ja Kari Pelkonen sekä jäsenet Kerttu Törnqvist, Jouni Backman, Pertti Parmanne, Seppo Hassinen, Seija Huhdanmäki, Lasse Hellman, Pekka Patosaari, Matti Putkonen, Heikki Vendelin, Leena Simonen, Raimo Sailas, Antero Tuominen ja Veli-Mikko Niemi

Perusturva-projektityöryhmä (18.2.-19. 10. 1988): pj. Tarja Halonen, vpj. Tuulikki Hämäläinen, siht. Tarja Tenkula sekä jäsenet Teuvo Ikonen, Aulikki Kananoja, Johannes Koskinen, Marja-Liisa Kunnas, Matti Marjanen, Pekka Morri, Jukka Oksanen, Raimo Sailas, Jouko Skinnari, Antti Suominen, Vappu Taipale ja Kari Välimäki

Sosiaali- ja terveystieteiden työryhmä (17. 3. 1988): pj. Tuulikki Hämäläinen, vpj. Jouko Skinnari, siht. Heli Santala ja Matti Toivainen sekä jäsenet Eeva Ahokas, Pentti Arajärvi, Anita Haataja, Olli Korhonen, Riitta Korpiluoma, Kimmo Leppo, Majjaliisa Nieminen, Virpa Puisto, Kari Puro, Markku Toropainen ja Marjatta Vehkaoja

Ympäristöpoliittinen projektityöryhmä (17. 3. 1988): pj. Kerttu Törnqvist, vpj. Tanja Sipilä, siht. Anu Rinkinen sekä jäsenet Camilla von Bonsdorff, Kaj Bärlund, Jukka Halonen, Hilikka Kairamo, Kimmo Karimo, Heikki Niemi, Olli Ojala, Hannu Penttilä ja Raimo Vuoristo

Sosiaali- ja terveyshallinnon projektityöryhmä (23.11.88-28. 2. 1989): pj. Rauno Saari, siht. Marja-Liisa Kunnas ja Matti Heikkilä sekä jäsenet Tuulikki Hämäläinen, Sinikka Mönkäre, Aulikki Kananoja, Matti Marjanen, Matti Rimpelä, Vappu Taipale ja Pekka Viljanen

4. TIEDOTUSTOIMINTA

Tiedotustoiminnan keskeisimmät painopistealueet olivat alkuvuodesta presidentinvaalit ja niiden jälkeen kunnallisvaalit. Myös työelämän uudistuksen ja verouudistuksen ensimmäiset vaiheet antoivat merkittävästi sisältöä sosialidemokraattiselle tiedotukselle.

Ulkoisessa tiedotuksessa pidettiin laajalti yhteyttä eri tiedotusvälineisiin tiedottein, tiedotustilaisuuksin, haastattelumahdollisuuksin ja materiaalivälityksin. Tiedotuspalvelut kohdistuivat etupäässä poliittisiin toimittajiin, mutta yhteyksiä oli paljon myös muuhun toimittajakuntaan niin lehdistössä kuin radiossa ja televisiossa. Suoraan kansalaisiin oltiin kunnallisvaalien alla yhteydessä laajalla lentolehtisjakelulla.

Tiedotusvälineiden merkitys SDP:n näkemysten välittäjinä korostui olennaisesti kaksien vaalien ja yleistä kiinnostusta herättäneiden poliittisten uudistushankkeiden vuoksi.

Sisäisessä tiedotuksessa julkaistiin puoluetoimikunnan kokouspäivinä viikkomuistiot. Jäsenlehti "Sosialidemokraati" ilmestyi neljä kertaa pääteemoinaan presidentinvaalit (tammikuu), Ekan vaalit (maaliskuu), kunnallisvaalit (syyskuu) ja puoluetoiminnan uudistaminen (joulukuu).

Toukokuussa tuotettiin järjestöjen avuksi julkaisu "Näkökohtia kunnallisvaalityössä". Kesäkuussa valmistui lähinnä messuja yms. tilaisuuksia varten toimitettu "Maailman kuva" -lehti. Elokuussa toimitettiin puoluejärjestöjen ja paikallisen sd-tiedotuksen käyttöön "Leikekirja - tiedotusopas". Kunnallisvaalien ympäristöteemaa tukemaan toimitettiin "Pisara meressä" -vihkonen.

"Sosialidemokraatin vuosikirja - Työväen Kalenteri 1989" tuotettiin 7 500 kappaleen painoksena. Keväällä valmistettiin "SDP-Vappumerkki" (40.000 kpl).

5. SOSIALISTINEN AIKAKAUSLEHTI

Sosialistinen Aikakauslehti ilmestyi neljästi keskimäärin n. 60-sivuisena numerona. Lehden sisällön päälinjoja luonnosteltiin kahdesti vuodessa puoluesihteerin Ulpu Iivarin johtamassa toimituskunnassa. Lehden päätoimittajana oli Matti Linnanahde ja lehteä taittoi alkuvuodesta Hannu Taavitsainen ja loppuvuodesta Matti Vuohelainen.

SA:n sisältö koostui etupäässä erilaisista katsauksista ja henkilöhaastatteluista. Yksittäisinä aihepiireinä voidaan mainita kansalaissota, katsaukset vuoteen 1968, kunnallispolitiikka, SDP:n järjestöelämän uudistus ja ammattiyhdistysliikkeen tulevaisuuden tarkastelu. Haastateltavina eri numeroissa ovat olleet mm. akateemikko Oiva Ketonen, poliittinen toimittaja Anneli Sundberg ja STK:n toimitusjohtaja Tapani Kahri.

Sosialistisen Aikakauslehden levikki oli n. 5.000 kappaletta.

6. SOSIALIDEMOKRAATTISET SANOMALEHDET

Kertomusvuoden aikana ilmestyi 13 sosialidemokraattista sanomalehteä.

Eteenpäin (Kotka), 7 kertaa viikossa, päätoimittaja Jukka Vehkasalo

Suomen Sosialidemokraatti (Helsinki), 1. 9. alkaen Demari, 5 kertaa viikossa, päätoimittaja Seppo Heikki Salonen 1. 5. asti, sitten Jukka Halonen

Kansan Lehti (Tampere), 5 kertaa viikossa, päätoimittaja Paavo Luukkala, 1. 5. alkaen Vesa Karvinen

Turun Päivälehti (Turku), 5 kertaa viikossa, päätoimittaja Aimo Massinen 1. 11. saakka, sitten vt:nä Timo Vainio

Pohjanmaan Kansa (Vaasa), 4 kertaa viikossa, päätoimittaja Iisakki Manninen

Hämeen Kansa (Hämeenlinna), 3 kertaa viikossa, päätoimittaja Rauno Iivonen

Pohjois-Karjala (Joensuu), 3 kertaa viikossa, päätoimittaja Pekka Kivioja

Pohjolan Työ (Oulu), 3 kertaa viikossa, päätoimittaja Antti Vuorenrinne

Uusi Aika (Pori), 3 kertaa viikossa, päätoimittaja Ulla Turkki

Arbetarbladet (Helsinki), kerran viikossa, päätoimittaja Alf-Erik Helsing

Valpas (Kuopio), kerran viikossa, päätoimittaja Juhani Aro

Vapaus (Mikkeli), kerran viikossa, päätoimittaja Markku Lahikainen

Vastin (Jyväskylä), kerran viikossa, päätoimittaja Kauko Hirvonen

Vuoden loppupuolella julkaistiin vuoden 1989 alusta alkaen säännöllisesti ilmestyvien viikkolehtien Päijätseudun ja Viikko-Eteenpäin -lehden näytenumerot.

Lehtien päätoimittajina ovat:

Päijätseutu (Lahti) Pentti Hämäläinen ja Rauno Iivonen

Viikko-Eteenpäin (Kotka) Risto Tuominen.

IV JÄRJESTÖTOIMINTA

1. TASAVALLAN PRESIDENTIN JA VALITSIJAMIESTEN VAALIT

Tasavallan presidentin välitön vaali ja valitsijamiesten vaalit toimeenpantiin 31.1.-1. 2. 1988. Uudistetun vaalitavan mukaisesti SDP oli asettanut ehdokkaakseen tasavallan presidentti, filosofian tohtori Mauno Koiviston. Myös Suomen Maaseudun Puolue oli asettanut hänet ehdokkaakseen. Lisäksi hän oli antanut suostumuksensa siihen, että Pro Koivisto -liikkeen nimellä esiintynyt pääasiassa edistyshenkisistä porvarillisista kansalaisista muodostunut kansalaisryhmä asetti valitsijamiesehdokkaita hänen valitsemisekseen tasavallan presidentiksi. SDP:n piirijärjestöjen asettamilla valitsijamiesehdokaslistoilla oli kaikissa vaalipiireissä myös muita kuin SDP:n jäseniä. Useimmat heistä olivat mihinkään puolueeseen sitoutumattomia, mutta ehdokkaana oli myös RKP:n ja Vihreiden Liiton jäseniä.

Vaalikampanjan merkittävän osan muodosti tiivistähtinen presidenttiehdokkaan vaalikierue, joka aloitettiin Turusta 9. päivänä tammikuuta ja päätettiin Helsinkiin 30. päivänä tammikuuta. Kiertueen aikana presidenttiehdokkaalla oli kaikkien vaalipiirien alueella vähintään yksi puhetilaisuus. Kiertuetilaisuuksien korkeatasoisen taide- ja viihdeohjelman suunnittelusta ja ohjauksesta vastasivat Aarre Elo ja Jani Uhlenius.

Presidenttiehdokasmainonnassa kaikki Mauno Koivistoa tukevat ryhmittymät käyttivät yhteistä teemaa "Mauno Koivisto - suoraan". Sillä haluttiin korostaa uuden vaalitavan mukaisesta mahdollisuudesta äänestää yhtäältä suoraan presidenttiehdokasta ja toisaalta ottaa huomioon se, että Mauno Koiviston uudelleen valinnan tukena oli erilaisia poliittisia ryhmittymiä.

Vaalien tulos

Välitön vaali

n:o	Ehdokas	Äänimäärä	%
2	Jouko Kajanoja	44 428	1,4
3	Paavo Väyrynen	636 375	20,2
4	Kalevi Kivistö	330 072	10,5
5	Harri Holkeri	570 340	18,1
6	Mauno Koivisto	1 513 234	47,9

Suorassa vaalissa presidenttiehdokkaiden saamat äänimääräosuudet laskettiin äänioikeuttaan käyttäneiden kokonaismäärästä, johon sisältyivät täten myös hylätyksi tulleet äänestysliput. Äänestysprosentti oli 82,7.

Valitsijamiesten vaalit

Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiristä valittiin yksi valitsijamies. Muut 300 valitsijamiespaikkaa jaettiin suhteellisesti muiden vaalipiirien kesken Suomen kansalaisina henkikirjotetun väestön lukumäärän perusteella.

Valitsijamiesten vaalissa saivat puolueet ja valitsijayhdistysten yhteislistat ääniä ja valitsijamiehiä seuraavasti:

Puolue		Puolueiden saamat äänimäärät	%	Valitsija- miehiä	Presidentti- ehdokkaana
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue	A	1 175 209	39,4	128	Mauno Koivisto
Suomen Maaseudun Puolue	B	120 043	4,0	7	Mauno Koivisto
Pro Koivisto	C	88 663	3,0	8	Mauno Koivisto
Ahvenanmaan valitsijayhdistys	D	7 484	0,3	1	Mauno Koivisto
A, B, C, D yhteensä		1 391 399	46,6	144	Mauno Koivisto
Keskustapuolue		647 769	21,7	68	Paavo Väyrynen
Kokoomus		603 180	20,2	63	Harri Holkeri
Liike -88		286 833	9,6	26	Kalevi Kivistö
Demokraattinen Vaihtoehto		56 528	1,9	—	Jouko Kajanoja

SDP:n piirijärjestöt asettivat yhteensä 306 valitsijamiesehdokasta, joista 266 oli puolueen jäseniä ja 40 puolueeseen kuulumatonta kansalaista:

SDP:n jäsenten äänät	1.098.453	93,1 %
SDP:een kuulumattomien äänät	76.765	6,9 %
Yhteensä	1.175.209	100,0 %

SDP:n listoilta valituista 128 valitsijamiehestä 114 oli puolueen jäseniä ja 14 puolueeseen kuulumattomia kansalaisia.

Valitsijamiesten vaaleissa oli hyväksyttyjä ääniä yhteensä 2 985 709 ja 155 651 ääntä hylättiin. Äänioikeuttaan käytti 3 141 360 äänioikeutettua. Äänestysprosentti oli 82,3 %.

Valitsijamiesten suorittama tasavallan presidentin vaali

Koska tasavallan presidentin suorassa vaalissa ei kukaan ehdokkaista ollut saanut enem-

pää kuin puolta äänistä, kokoontuivat valitsijamiehet maanantaina 15. 2. 1988 suorittamaan tasavallan presidentin vaalin. Tasavallan presidentti, filosofian tohtori Mauno Koivisto valittiin toisessa äänestyksessä Suomen tasavallan presidentiksi 1. 3. 1988 alkaneeksi kuuden vuoden toimikaudeksi.

Ensimmäisessä äänestyksessä äänet jakautuivat

Mauno Koivisto	144
Paavo Väyrynen	68
Harri Holkeri	63
Kalevi Kivistö	26
yhteensä	301

Toisessa äänestyksessä äänet jakautuivat

Mauno Koivisto	189
Paavo Väyrynen	68
Harri Holkeri	18
Kalevi Kivistö	26
yhteensä	301

2. HENKILÖKUNTA

Puoluetoimiston järjestöosaston päällikkönä toimi Jorma VVestlund, vt. kunnallsiasiainsihteerinä piirisihteerinä Matti Mikkonen 31. 10. saakka ja Tapani Hellsten, joka toimi toimitsijana järjestöosastolla 1. 8. lähtien ja kunnallsiasiainsihteerinä 1. 11. alkaen, koulutussihteerinä Arja Pitkänen, ammattiyhdistyssihteerinä Juhani Hietanen, ammattiyhdistystoimitsijana Matti Kouri, E-osuusliikkeeseen ja liikuntapolitiikkaan liittyviä asioita hoitavana toimitsijana Erkki Gröndahl, projektsihteerinä 30. 4. saakka ja 1. 5. lähtien järjestötoimitsijana Ari Kekkinen, järjestötoimitsijana Rauli VVarto ja toimitsijana Marita Saarinen. Osastosihteerinä toimi Irja Hyvönen ja kurssisihteerinä Kaija Issakainen.

Toimitsijakokoukset

Piirisihteerikokouksia järjestettiin seuraavasti: 5.-6.1., 29.-30.3., 13.6., 23. 9. ja 17. 11,

Puolueen toimitsijoiden, kunnallisjärjestöjen sekä sisar- ja yhteistyöjärjestöjen toimitsijoiden neuvottelupäivät järjestettiin Polvijärvellä Huhmarin lomakeskuksessa 15.-16. 8. Osanottajia oli päivillä 102.

Piirien toimitsijat olivat koolla ay-asioiden merkeissä Voionmaan Opistolla 8.-9. 2. ja koulutuksen merkeissä Työväen Akatemiassa 19.-20. 4.

Toimistonhoitajien palaveri oli 3. 3.

3. AMMATTIYHDISTYSTOIMINTA

Yleistä

Kaksivuotisen sopimuskauden umpeutuessa jouduttiin jo varsin aikaisessa vaiheessa tote-

amaan, ettei ollut mahdollisuutta päästä keskitettyihin ratkaisuihin. Maan hallitus tarjosi ratkaisuksi viime hetkillä sopimusten uudistamisen kytkemistä verouudistukseen. Hallituksen toimesta asetettu epävirallinen tunnustelija Heikki Tuominen pyrki kartoittamaan mielialoja verouudistuksen ja palkkaratkaisun yhdistämiseksi, mutta työnantajien taholla ei osoitettu asialle ymmärtämystä. Alustavia esityksiä pidettiin liian myöhäisessä vaiheessa esille tuotuna.

Keskusjärjestöratkaisun kariuduttua liittokohtaisia sopimuksia alkoi syntyä varsin nopeasti. Ennakoon odotettiin laajaa lakkojen kevättä, mutta sopimukset saatiin solmituiksi ilman työtaisteluja. Syynä sopimuskierroksen joutuissaan menoon voidaan pitää työnantajien löysää palkkalinjaa, joka merkitsi 6-8 %:n korotuslinjaa ensimmäisenä sopimusvuonna. Palkkojen osalta sopimukset noudattivat linjaa, jonka mukaan palkat ratkaistiin yhdeksi vuodeksi, mutta sopimus tekstin osalta solmittiin kaksivuotiseksi.

Jo kertomusvuoden keväällä todettiin, että inflaatio nopeutui 3-4 %:n tasosta yli 6 %:iin. Kesän aikana mielialat niin työntekijä- kuin työnantajapuolellakin kypsyivät ratkaisuun, jolla aikaisempia sopimuksia muuttamatta lähdettiin solmimaan vakautusratkaisua. Sen syntymisen osatekijöinä oli palkkojen lisäksi valtiovallan suorittamat verouudistukseen sisällytetyt palkansaajien tuloveroratkaisut, joita sovellettaisiin v. 1989 verotukseen.

Tähän ns. yhdistelmäratkaisuun yhtyivät kaikki neljä palkansaajakeskusjärjestöä. SAK:n jäsenliitoista kuitenkin osa irrottautui ratkaisusta, ja ulkopuolelle jäi näin 1,8 miljoonasta palkansaajasta n. 400 000.

Vuoden 1988 kevään aikana alkoivat useimmat työelämän uudistukseen liittyvät uudistukset valmistua hallituksen esityksiksi, ja niiden käsittely eduskunnassa saatiin loppuun syyssistuntokaudella. Laaja työelämän lakien uudistus koski työsuojelun tehostamista, työaikoihin liittyviä uudistuksia, sairaan lapsen hoitovapaan laajentamista, työsuhdeturvan parantamista ja yhteistoimintamenettelyn kehittämistä. Hallitusohjelmaan sisältyneet henkilöstöedustusta ja palkansaajarahastoja koskevat esitykset eivät saaneet lakiesityksen muotoa maan hallituksessa v. 1988 loppuun mennessä.

Ammattiyhdistystoimikunta

Ammattiyhdistystoimikunnan jäseninä olivat v. 1988 puheenjohtajana Pertti Paasio ja varapuheenjohtajina Pertti Viinanen, Riitta Prusti, Jorma Reini sekä Ulla Aittokoski. Muina jäseninä olivat Ulpu Iivari, Matti Puhakka, Jorma VVestlund, Irma Nissinen, Raimo Kantola, Lauri Ihalainen, Per-Erik Lundh, Pertti Ahonen, Pekka Salonen, Antero Mäki, Maj-Len Remahl, Pekka Sarkkinen, Salme Pihl, Tuulikki Väliniemi, Aulikki Littu, Tenho Olin, Seppo Ruotsalainen ja Reijo Virtanen. Sihteereinä toimivat Juhani Hietanen ja Matti Kouri.

Ammattiyhdistystoimikunta kokoontui vuonna 1988 10 kertaa.

Toimikunta nimitti kokouksessaan 21. 4. työaikatyöryhmän valmistelemaan vaihtoehtoja työajan lyhentämiseksi 1990-luvulla. Työryhmän puheenjohtajana toimii Ulla Aittokoski.

Kokouksessaan 18. 8. ammattiyhdistystoimikunta asetti työryhmän tutkimaan sapattivapaajärjestelmän toteuttamisen vaihtoehtoja. Sen puheenjohtajaksi valittiin kansanedustaja Jukka Gustafsson.

Edellisen ammattiyhdistystoimikunnan asettama julkisen alan sopimustoiminnan työryhmä jätti muistionsa 10. 11.

Keskusjärjestöjen ja liittojen kokoukset

SAK:n liitoista pitivät liittokokouksensa Suomen Merimies-Unioni, Tekstiililaitosmiesten liitto, Suomen Sähköalantyöntekijäin Liitto ja Virkamiesten ja Työntekijän Yhteisjärjestö VTY.

Merimies-Uniionin kokoukseen ei liiton perinteen mukaisesti liittynyt poliittisten ryhmien välistä voimasuhteiden mittaamista. Liiton puheenjohtajana jatkaa edelleen Reijo Anttila.

Tekstiililaitosmiesten liiton kokous päätti yhtymisestä Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liittoon. Liitossa oli n. 1 000 jäsentä.

Sähköalantyöntekijäin Liitto piti liittokokouksensa Tampereella 17.-20. 11. Kokousedustajain vaalit suoritettiin nyt ensi kertaa suhteellista vaalitapaa noudattaen. Sosialidemokraattien kannatus nousi vaaleissa 3 %, ja voimasuhteet liitossa ovat nyt - sosialidemokraatit 66,8 % ja kansandemokraatit 32,8 %. Kommunistien vähemmistön osuudeksi jäi n. 1 %.

VTY:n edustajakokous pidettiin 30.5.-1. 6. Puheenjohtajaksi valittiin Raimo Rannisto.

Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitto - TVK piti edustajakokouksensa 23.-25. 5. Kokouksessa valittiin keskusjärjestön puheenjohtajaksi edelleen Matti Kinnunen ja II puheenjohtajaksi samoin edelleen Riitta Prusti. Hänen lisäksi TVK:n hallitukseen valittiin neljä muuta sosialidemokraattia. TVK:n jäsenliiton Erikoisalojen Toimihenkilöliitto Erton puheenjohtajaksi valittiin edelleen sosialidemokraatteihin lukeutuva Matti Hellsten.

Kunnallisivirkamiesliiton kokouksessa käytiin puheenjohtajakamppailu liiton kokoomuslaisen puheenjohtajan Taisto Mursulan ja keskustalaisen Tuulia Laitalaisen välillä. Sosialidemokraateilla ei ollut puheenjohtajaehdokasta. Taisto Mursula peri puheenjohtajavaalissa selvän voiton.

AKAVA:n laajennettu liittokokous pidettiin 14.-15. 6. Keskusjärjestön puheenjohtajana jatkaa edelleen Raimo Lehtinen. Sosialidemokraattien kannalta keskeiseksi saavutukseksi muodostui liittokokouksen tuki neljän palkansaajajärjestön yhteistyön kehittämiseksi.

Järjestötoiminta

Ammattiyhdistystoimintaa piirijärjestöissä hoitavien toimitsijoiden neuvottelupäivät pidettiin Voionmaan Opistolla 8.-9. 2.

Puolueen ammattiyhdistysorganisaation toimintaa käsitellyt työryhmä jätti muistionsa puolue-toimikunnalle 8. 3. Muistio lähetettiin piiritoimikuntien käsittelyyn, ja syksyn aikana järjestettiin piireissä neuvottelukokouksia organisaation toimivuuden parantamiseksi.

Kunnallisvaalityöhön liittyen järjestettiin syys-lokakuun aikana 17 palkansaajatilaisuutta, joihin kutsuttiin kultakin alueelta eri palkansaajajärjestöjen keskeisiä vaikuttajia. Tilaisuudessa käsiteltiin ajankohtaisia kunnallispoliittisia ja ammattiyhdistysliikkeen työehtosopimustoiminnan ajankohtaisia kysymyksiä. Osanottajia oli yhteensä 1 200.

Pohjoismainen ammattiyhdistyssuhteiden kokous järjestettiin Tukholmassa 16.-18. 9. Tilaisuuteen liittyi samalla Ruotsin valtiopäivävaalien seuraaminen. SDP:tä edustivat Juhani Hietanen ja Matti Kouri.

Pohjoismainen sos.dem. puolueiden ja sosialidemokraattisen ammattiyhdistysliikkeen yh-

teistyökomitea SAMAK järjesti yhdessä Tanskan veljespuolueen kanssa Kööpenhaminassa 13-14. 12. Palkansaajat ja politiikkaa-seminaarin, jossa SDP:tä edusti Juhani Hietanen.

Vuosittain järjestettävä toimihenkilöiden parissa tehtävää poliittista työtä käsittelevä pohjoismainen seminaari järjestettiin nyt Norjassa 14-16. 11. Puolueen edustajina olivat mukana Matti Kouri ja Ari Kekkinen.

4. KOULUTUSTOIMINTA

Vuoden merkittävimmät koulutukselliset hankkeet ovat liittyneet kunnallisvaaleihin, vaalityökoulutukseen ja ehdokaskoulutukseen. Lisäksi aivan vuoden lopussa on käynnistetty koko seuraavan valtuustokauden ajan jatkuva kunnallispoliittinen luottamushenkilökoulutus. Toinen merkittävä kohdealue on ollut ay-liikkeen ryhmäkoulutus ja työelämän uudistamiseen liittynyt koulutus. Lisäksi opintosihteereitä ja uusia jäseniä on koulutettu piireittäin entiseen tapaan. Onnistunut kokeilu oli Voionmaan Opiston puhe- ja esiintymistaidon kurssi.

Opintokerhot

Jo vuoden 1987 puolella aloittaneet Palveleva kunta -opintokerhot ovat osin jatkaneet, osin on perustettu uusia, yhteensä 118 uutta kerhoa. Muita kerhoja toimi vuoden aikana 160. Kerhojen yhteismäärä oli 278.

Taulukko 1.

OPINTOKERHOJEN KOKONAISMÄÄRÄ VUONNA 1988

Piiri	Kaikki kerhot	Palveleva kunta -kerhot
Helsinki	6	0
Uusimaa	9	1
Varsinais-Suomi	14	12
Satakunta	34	19
Etelä-Häme	25	10
Pohjois-Häme	24	12
Kymi	26	7
Mikkeli	13	8
Kuopio	20	11
Pohjois-Karjala	15	9
Keski-Suomi	53	8
Vaasa	19	11
Oulu	7	3
Lappi	13	7
YHTEENSÄ	278	118

Opintosihteerikoulutus

Puolueosastojen ja kunnallisjärjestöjen opintosihteereille tarkoitettuja kahden päivän viikonloppukursseja uuden opintosihteeriaineiston Tiedosta toiminnaksi pohjalta järjestettiin 7, joissa oli osallistujia yhteensä 125.

Kursseilla pohdittiin puolueosaston opintotoiminnan tavoitteita, opintotoiminnan mahdollisuuksia, suunnitelmallisuutta ja työtapoja sekä opintosihteerin asemaa ja tehtäviä.

Taulukko 2.

OPINTOSIHTEEKURSSIT VUONNA 1988

Pvm	Piiri	Yht. osallistujia
06.02.-07.02.	Keski-Suomi	20
13.02.-14.02	Pohjois-Häme	16
13.08.-15.08	Uusimaa	28
12.11.-13.11.	Satakunta	24
19.11.-20.11.	Pohjois-Karjala, Kuopio	11
19.11.-20.11.	Kymi	10
26.11.-27.11.	Etelä-Häme, Pohjois Häme	10
Yhteensä		125

Kuntakoulut

"Millaiseen Palvelukuntaan" -opintokampanjan aikana toimineita kuntakouluja oli tänä vuonna 82

Taulukko 3.

KUNTAKOULUT PIIREITTÄIN VUONNA 1988

Piiri	Kuntakoulujen määrä
Uusimaa	14
Varsinais-Suomi	1
Satakunta	7
Hämeen eteläinen	14
Hämeen pohjoinen	7
Kymi	5
Mikkeli	4
Pohjois-Karjala	5
Kuopio	7
Keski-Suomi	4
Vaasa	7
Oulu	4
Lappi	3
Yhteensä	82

Kuntakouluilla on ollut yhteensä lähes 600 opintotilaisuutta ja osallistujia on ollut yhteensä noin 2 000.

Luentotoiminta

Erillisiä luentotilaisuuksia on ollut lähes 100. Kun mukaan lasketaan puoluekoulujen yhteydessä pidetyt luennot ja sellaiset luennot, joista ei ole anottu valtionapua, niin luentotilaisuuksien määrä on ollut noin 200, joissa kuulijoita on ollut yhteensä noin 5 000.

Puoluetoimiston kurssitoiminta

Puoluetoimisto järjesti opintokeskuslain alaisia kursseja yhteensä 36, jotka olivat kestoltaan 1-2 päivää. Osallistujia niissä oli yhteensä 654, joista naisia 252 ja miehiä 402.

Piirijärjestöjen koulutus

Piirijärjestöjen omaa koulutusta tuettiin maksamalla kurssien valtionavun ulkopuolisia menoja. Tuki kohdentui lähinnä kunnallisvaalikoulutukseen ja ammattiyhdistystoimintaan sekä järjestötoiminnan kehittämiseen liittyvään koulutukseen.

Voionmaan Opiston kurssit

Voionmaan Opistossa järjestettiin neljä järjestötyökurssia, neljä Sosialidemokraatit työelämässä -kurssia, kaksi kunnallispoliittista kurssia sekä puhe- ja esiintymistaidon kurssi.

Taulukko 4.

VOIONMAAN OPISTOSSA PIDETYT KURSSIT 1988

Järjestötyökurssit

22.02.-26.02.	Uudenmaan piiri/perhekurssi
29.02.-04.03.	Kaikki puoluepiirit (ei Uusimaa)
18.04.-22.04.	Vaasan piiri
08.08.-12.08.	Sosialidemokraattiset naiset/perhekurssi

Sosialidemokraatit työelämässä

11.04.-15.04.	Kuopio, Kymi, Oulu ja Keski-Suomi
09.05.-13.05.	Pohjois-Karjala, Vaasa
31.10.-04.11.	Varsinais-Suomi, Kymi, Oulu ja Satakunta
21.11.-25.11.	SNK

Kunnallispoliittiset kurssit

11.03.-13.03. Maalaiskuntien edustajat

18.03.-20.03. Kaupunkikuntien edustajat

Puhe- ja esiintymistaidon kurssi

26.08.-28.08. Kaikki piirit

TYÖVÄEN AKATEMIAN KURSSIT 1988

Kunnallispoliittinen kouluttajakoulutus (jakso I)

16.12.-18.12. Helsinki, Uusimaa, Varsinais-Suomi, Satakunta, Etelä-Häme, Pohjois-Häme, FSA

Työväen Akatemian kurssit

Vuoden lopussa aloitettiin kunnallispoliittinen kouluttajakoulutus Työväen Akatemiassa. Kurssin käyneiden on tarkoitus toimia koko nelivuotiskauden piirien kunnallispoliittisena kouluttajaryhmänä, jotka sekä suunnittelevat että toteuttavat kunnallispoliittista koulutusta yhdessä piirin kanssa. Koulutus jatkuu vuoden 1989 puolella.

Osallistuminen SDP:n kursseille piireittäin vuonna 1988

Opistokursseille osallistui eri piireistä hyvin vaihteleva määrä puolueen jäseniä.

> Taulukko 5.

OSALLISTUMINEN SDP:n KURSSEILLE PIIREITTÄIN VUONNA 1988

PIIRI	Järjestö työkurs- si (4)	Sos.dem. työ- elämässä (4)	Kunnal- lispol. kurssi (2)	Kunnal- lispol. koulutt. koulutus	Puhe- ja esiinty- mistaidon kurssi	Yhteensä kurssi- laisia
	N M Y	N M Y	N M Y	N M Y	N M Y	N M Y
Helsinki	2 - 2		- 1 1	- 1 1	1 - 1	3 2 5
Uusimaa	18 15 33	1 4 5	6 6 12	1 4 5		26 29 55
Vars.-Suomi	4 2 6	- 1 1	2 9 11	1 4 5	- 1 1	7 17 24
Satakunta	3 1 4	1 6 7	4 14 18	1 5 6	- 3 3	9 29 38
Etelä-Häme	- 1 1	1 2 3	1 2 3	2 2 4	2 3 5	6 10 16
Pohjois-Häme	4 3 7	5 3 8	4 13 17	2 2 4	1 - 1	16 21 37
Kymi	4 - 4	- 8 8	1 - 1			5 8 13
Mikkeli	1 1 2	2 1 3				3 2 5
Kuopio	3 - 3		1 3 4			4 3 7
Pohj.-Karjala	1 3 4	- 2 2	3 3 6			4 8 12
Keski-Suomi		- 4 4	- 1 1			- 5 5
Vaasa	9 16 25				1 - 1	10 16 26
Oulu	1 1 2	1 7 8	3 9 12		- 1 1	5 18 23
Lappi	1 - 1	1 2 3	1 3 4		2 - 2	5 5 10
Yhteensä kurssilaisia	51 43 94	12 40 52	26 64 90	7 18 25	7 8 15	103 173 276

Naisia 103 37,32 %

Miehiä 173 62,68 %

Kurssilaisia yht. 276

**Osallistuminen SDP:n kursseille
ammattiliitoittain vuonna 1988**

KTV:läiset olivat suurin yksittäinen ammattiliittoryhmä, mutta merkittävää on toimihenkilöjärjestöjen jäsenten selvä lisäys.

Taulukko 6.

OSALLISTUMINEN SDP:n KURSSEILLE AMMATTILIITOITTAIN VUONNA 1988

LIITTO	Järjestö- työkurs- si (4)	Sos.dem. työ- elämässä (4)	Kunnal- lispol. kurssi (2)	Kunnal- lispol. koulutt. koulutus	Puhe- ja esiinty- mistaidon kurssi	Yhteensä kurssi- laisia
	N M Y	N M Y	N M Y	N M Y	N M Y	N M Y
AKT	1 - 1	- 2 2	- 2 2		. . -	1 4 5
HRHL		1 - 1	1 - 1		. . .	2 - 2
IAU	- 2 2	- . .				2 2
KTV	16 6 22	2 4 6	9 13 22	1 5 6	2 - 2	30 28 58
Kemia		- 1 1	-			1 1
Kiinteistö		- . .	- 1 1			1 1
Kirjaliitto	. . .	- 1 1	-	- . .	- 1 1	- 2 2
Kumi- ja Nahka	. . .	1 - 1	- - -			1 - 1
Lasi- ja Posl.			-	. . .		
Liikealan Al.	6 1 7	2 - 2	2 - 2	. . .	. - .	10 1 11
Maaliitto	- 1 1		- 1 1	. - .	. . .	- 2 2
Metalli	- 6 6	2 10 12	1 7 8		- 1 1	3 24 27
PTI	- 2 2	- 2 2	- 2 2	- - -	- 1 1	- 7 7
Paperi	1 - 1	- 6 6	- 2 2			1 8 9
Postiliitto		- - -	1 - 1	- 1 1	. . .	1 1 2
Rakennus	1 2 3	- 3 3	- 1 1	. . .		1 6 7
Raut.Liitto	1 - 1	- . .	-		. . .	1 - 1
SEL	1 1 2	- . .	- 1 1	. . .	. . .	1 2 3
SSSL	. . .	- . .	- - -		. . .	
Sähköliitto	. . .		- 3 3	- 1 1	. . .	4 4
Tekeri		1 1 2		- - 1	1 - -	1 2 3
Tekst.lait.ml.	- 1 1	. . .	- -	. - .	. . .	1 1
Teva	4 - 4	- 1 1	- - -		. . .	4 1 5
Tullimiesl		- - -	- - -		. . .	
VTVL	1 - 1	2 3 5	2 - 2	- 1 1	1 - 1	6 4 10
Vank.virkail.		- . .	- 1 1	. . .	. . .	1 1
Veturim.l	- 1 1	- 1 1	- 3 3	. . .	. . .	- 5 5
Akava	1 3 4	- . .	1 4 5	4 4 8	. . .	6 11 17
STTK	2 2 4	- 1 1	- 8 8		- 4 4	2 15 17
TVK	9 3 12	1 1 2	5 2 7	2 2 4	4 - 4	21 8 29
Muut	7 12 19	- 3 3	4 13 17	- 3 3	- 1 1	11 32 43
YHTEENSÄ	51 43 94	12 40 52	26 64 90	7 18 25	7 8 15	103 173 276

Opintoaineistot

Puoluekoulutuksen peruskoulutusaineistot ovat

1. Palveleva kunta
2. Palveleeko kotikuntasi? -työkirja
3. Tiedoista toiminnaksi opintosihteerin opas
4. Tulevaisuus on tehtävä - uuden jäsenen kirja
5. Monitahoinen maatalouspolitiikka
6. Puheena periaatteet
7. Puhtia puolueutyöhön

Av-aineistot

Kunnallispoliittisesta ohjelmasta valmistettiin näkövammaisille tarkoitettu ääninauha, Palveleva kunta -kampanjaan tehtiin kalvosarja. Koulutuksessa on käytetty lisäksi Uudet haasteet - uudet periaatteet -video-ohjelmaa sekä puoluekokouksesta tehtyä puoluekokousvideota.

Henkilöstökoulutus

Puolueen palveluksessa olevasta vakituisesta henkilöstöstä on osallistunut henkilöstökoulutukseen vuoden aikana 43 henkilöä. Koulutuspäiviä on ollut yhteensä 135. Koulutus on ollut tietotekniikan koulutusta, toimitsijoiden jatkokoulutusta sekä muita yksittäisiä kursseja.

Opintososiaalinen tuki

Lyhytkurssit ovat olleet osanottajille maksuttomia ja matkakustannukset on korvattu. Viiden päivän pituisten opistokurssien osanottajille maksettiin lisäksi kurssipäivärahaa. Työväen Akatemian perusoppijaksojen oppilaille myönnettiin opiskelustipendejä yhteensä 30.000 markkaa.

Opintotiedottaminen

Puolueen koulutuksesta, opistokursseista, viikonloppukursseista ja opintosihteerikoulutuksesta on tiedotettu pääasiassa tiedotuskirjeissä, järjestökirjeissä, mutta myös jonkin verran T-lehdissä sekä TSL:n esitteessä ja kirjeissä. Puoluejärjestöjen opintosihteeireille lähetettiin kaksi erillistä tiedotuskirjettä.

Aikuiskoulutuspolitiikka

Aikuiskoulutuksen kehittämistä on seurattu ja siihen osallistuttu lähinnä aikuiskoulutusneuvoston sosialidemokraattisessa ryhmässä.

Yhteistyö TSL:n kanssa

Puoluetoimiston ja TSL:n välinen koulutuksellinen yhteistyö on toiminut sekä TSL:n liittotoimikunnan, opintokeskuksen johtokunnan että erillisen poliittisen koulutuksen ryhmän avulla. Lisäksi piirien koulutuksesta vastaavat ja TSL:n piirisihteerit ovat suunnitelleet yhteistä toimintaa kaksipäiväisessä seminaarissa.

Koulutustoimikunta

Koulutustoimikunta ja sen suunnittelujaosto ovat kokoontuneet vuoden aikana neljä kertaa ja pitäneet yhden kaksipäiväisen seminaarin Työväen Akatemiassa teemalla Poliittinen koulutus - muutoksen avainko?

Koulutustoimikunnan kokoonpano: puheenjohtaja Pirjo Ala-Kapee, jäsenet Mikko Järvi, Kauko Kumpulainen, Jouko Muuri, Irma Nissinen, Anneli Silvennoinen, Erkki Tapola, Terttu Tuomi-Koskelin, Pertti Rantanen, Aarni Tuominen, Pentti Vainio, Keijo Voudinmäki, Esa Kaskimo, Tero Paloheimo, Tapio Varmola, Pekka Rossi, Jukka Gustafsson ja sihteerinä Arja Pitkänen.

5. KUNNALLISPOLIITTINEN TOIMINTA

Puoluetoimikunta asetti 8. 10. 1987 kunnallispoliittisen työryhmän. Työryhmän puheenjohtajana on toiminut Jukka Mikkola, varapuheenjohtajana Maili Mustonen ja jäseninä Christel von Martens, Teuvo Aalto, Jussi-Pekka Alanen, Leif Engfelt, Antti Koskinen, Elina Lehto, Lauri Metsämäki, Jarmo Rantanen, Seppo Nordström 31. 7. saakka, Anita Haataja 5. 4. saakka, Sinikka Rokka 11. 5. lähtien ja Jouni Riskilä. Toimikunnan sihteerinä on toiminut Matti Mikkonen 30. 9. ja 1. 10. lähtien Tapani Hellsten.

Työryhmä kokoontui 12 kertaa. Työryhmä on käsitellyt kunnallispoliittista ohjelmaa, kunnallispäivien ohjelmaa, kunnallisvaalivalmisteluja ja ajankohtaisia kunnallispoliittisia asioita.

Kunnallisvaalit

Lokakuun 16-17 päivänä pidetyissä vaaleissa sosialidemokraatit saivat 25,3 prosenttia annetuista äänistä. Tulos on 0,6 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 1984. SDP:n äänimäärä väheni edellisiin vaaleihin verrattuna noin 2 600. Valtuutettujen määrä lisääntyi 29:llä ollen 2 859 valtuutettua.

Ehdokasasettelu

Näissä vaaleissa kokonaisehdokasmäärä laski noin 2 000 verrattaessa määrää edellisiin kunnallisvaaleihin. Ehdokasmäärät laskivat lähes kaikilla puolueilla.

Socialidemokraattien ehdokasmäärä pieneni vuoteen 1984 verrattuna 652:lla. Ehdokasmäärät laskivat lähes kaikissa vaalipiireissä. Naisehdokkaita oli näissä vaaleissa yli 30 prosenttia, mikä on enemmän kuin edellisissä kunnallisvaaleissa. Naisten lisäksi myös nuorten ja ensikertalaisten osuus ehdokkaista oli suurempi kuin edellisissä kunnallisvaaleissa.

Naisten lisäksi myös nuorten ja ensikertalaisten osuus ehdokkaista oli suurempi kuin edellisissä kunnallisvaaleissa.

Tilaisuudet

SDP:n puoluetoimikunta hyväksyi kesäkokouksessaan Salossa 31.8.-1. 9. puolueen kunnallisvaalijulistuksen. Tiedotusvälineille järjestettiin kunnallisvaaleihin liittyvä tiedotustilaisuus 1.9., jossa esiteltiin vaaliteemat ja julisteet.

Mainonta

SDP:n vaalitunnus oli "Inhimillinen ote asioihin".

Puolueen radiomainonta tapahtui 12.-14. 9. 15 paikallisradion kautta. Radiomainonnan teemoina olivat asunnot, lapsilisät ja verouudistus.

Radiomainonnan lisäksi pääteiden varsilla oli "Inhimillinen ote" -jattitaulumamoksia 35 kappaletta.

TV- ja radiokeskustelut

Televisiossa järjestettiin 13. 10. suuri vaalikeskustelu, jossa puoluetta edusti Pertti Paasio. Radion valtakunnallisessa puoluetentissä 19. 9. puoluetta edusti Pirjo Ala-Kapee.

Televisiossa järjestettiin alueelliset vaalikeskustelut 15. 10. useassa vaalipiirissä.

Materiaali

Puoluetoimisto valmisti keskitetysti seuraavat kunnallisvaaleihin liittyvät materiaalit:

Kunnallisvaalitiedotuksen dea- ja le kekirja	5 000
Vaalijulisteet	
— asuntoteema	7 000
— kunnalliset palvelut	7 900
— päivähoito	6 600
— ympäristö	7 400
— tasa-arvo	7 000
— pienten puolella	10 000
Ehdokasaineisto I	18 000
Ehdokasaineisto II	18 000
Ehdokasrintamerkki	18 000
Postikortit (vaalijulistaiden aiheista)	1,2 milj.
Pisara meressä - ympäristötoimintaopas	30 000

Ensi kertaa äänestäville -aineisto toimitettiin kunnallisjärjestöille, jotka postittivat noin 160 000 kirjettä ensi kertaa äänestäville.

Materiaali oli perusjärjestöille ilmaista.

Kunnallispäivät

SDP:n kunnallispäivät pidettiin 20.-21.2. Jyväskylässä. Kunnallispäivien teemana oli sosiaalidemokraattisen kunnalliss politiikan tavoitteet 1990-luvulla.

6. MAASEUTUPOLIITTINEN TOIMINTA

SDP:n maaseutupäivät pidettiin 19.-20. 11. 1988 Voionmaan Opistolla. Maaseutupäivillä käsiteltiin maaseudun väestö- ja työpaikkakehitystä, palvelutuotannon kehittämistä, kyläsuunnittelua ja ajankohtaisia maa- ja metsätalouselainsäädäntöasioita.

Maaseututoimikunnan kokoonpano 1987-90 piireittäin (varajäsen suluissa): Helsingistä Reino Lönnblad, (Kaarina Vilppula), Uudeltamaalta Leila Lackman, (Kauko Jokinen), Varsinais-Suomesta Martti Ruoho, (Jarkko Kaivola), Satakunnasta Marja-Liisa Rantanen, (Aarno Pukkiviita), Etelä-Hämeestä Ritva Lindeman, (Leo Salonen), Pohjois-Hämeestä Erkki Kulju (varapuheenjohtaja), (Antti Niemi), Kymestä Leo Happonen, (Seija Jaakkola), Mikkelistä Markku Aholainen, (Taisto Silvan), Keski-Suomesta Vilho Kyyhkynen, (Taisto Poikonen), Vaasasta Lauri Isosalo, (Pentti Leppäaho), Pohjois-Karjalasta Raimo Holopainen, (Markku Varis), Oulusta Paavo Holappa, (Paavo Rautiainen), Kuopiosta Tapani Heimonen, (Osmo J. Heikkinen), Lapista Tuomo Liikavainio, (Erkki Kuusela) ja Ruotsalaisesta Työväenliitosta Onni Hämäläinen, (Stig Grandström).

Puoluetoimikunnan vastuuhenkilöksi nimettiin ministeri Kaj Bärnlund ja sihteeriksi puolueen kunnallsasiain sihteer.

Toimikunta on kokoontunut kolme kertaa. Kokouksissa käsiteltiin ajankohtaisten maa- ja metsätalousel politiikan kysymysten lisäksi verouudistusta.

Puolueella on ollut myös maaseutupoliittinen työryhmä, joka on kokoontunut vuoden aikana säännöllisesti kuukausittain. Työryhmän puheenjohtajana oli Kari Rajamäki ja sihteerinä Pentti Puoskari. Työryhmä on käsitellyt ajankohtaisia maa- ja metsätalousel poliittisia kysymyksiä sekä valmistellut kannanottoja puoluetoimikunnalle.

7. SEURAKUNTATOIMINTA

Keväällä pidettiin kirkolliskokousten maallikkojäsenten vaalit. Sosialidemokraatit saivat 6 paikkaa, kaikki naisia. Elokuussa järjestettiin Voionmaan Opistolla "Punainen Ruusu"-tapahtuman yhteydessä "Palveleva seurakunta" -seminaari. Syksyllä ilmestyi Veljeys-lehti kunnallsivaaliluvunumerona.

Kirkollisiasiain toimikunnan kokoonpano: puheenjohtaja Juhani Simojoki, jäsenet Olli Bergman, Harri Heino, Jorma Kukkonen, Marjatta Saari-Musakka, Runo Savisaari, Lea Savolainen, Erik Sjöberg, Raimo Vuoristo ja sihteerinä Arja Pitkänen.

Toimikunta on kokoontunut yhden kerran.

8. OSUUSKAUPPATOIMINTA

Toimintakauden keskeisin tapahtuma oli Osuuskunta Eka-yhtymän piirivaltuustovaalit. Varsinainen vaalipäivä oli 17. 4. 1988. Postin välityksellä toteutettu ennakkovaaleiden äänestys toimeenpantiin 29.3.-14. 4. 1988 välisenä aikana. Vaaleissa valittiin jäsenet 19 piirivaltuustoon.

Sosialidemokraattien vaalityön tavoitteena oli:

- sosialidemokraattien aseman vahvistaminen Eka-yhtymän hallinnossa
- äänestysaktiivisuuden kohottaminen
- täyden ehdokasmäärän asettaminen kaikissa vaalipiireissä
- menestyminen kaikissa vaalipiireissä.

Käytännön vaalityö tehtiin keskus- ja piiritasolla erikseen nimetyissä vaalityöryhmissä. Ryhmiin pyrittiin nimeämään puolueen, Ekan sosialidemokraattien, henkilöstön ja ay-liikkeen edustajia.

Tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- sosialidemokraattien ääniosuus nousi 6 prosenttiyksikköä 1984 vaaleihin verrattuna
- äänestysaktiivisuus 48,7 %, mikä on 18,7 prosenttiyksikköä edellisiä vaaleja korkeampi
- ehdokkaita oli 1 201
- sosialidemokraatit lisäsivät paikkamääräänsä ja ääniosuuttaan kaikissa vaalipiireissä.

Tulosvertailua 1984-1988

	1984		1988		
	Äännet	%	Äännet	%	
SDP	80 840	54,7	119 924	60,7	+ 6,0
SKDL	65 381	44,2	59 049	32,2	-12,2
DEVA	-	-	12 562	6,8	+ 6,8
Muut	90	-	763	0,5	+ 0,5

Paikat piirivaltuustoissa 1984-1988

	1984	1988	
SDP	338	372	+ 34
SKDL	265	194	-71
DEVA	-	34	+ 34
Muut	-	1	1
	603	601	- 2

Tuloksen johdosta sosialidemokraattien asema vahvistui selvästi myös osuuskunnan edustajistossa ja hallintoneuvostossa.

Alueellisesti tarkasteltuna voidaan todeta, että SDP:n vaaliliitto valloitti enemmistön Turun, Seinäjoen ja Kuopion piireissä. Sosialidemokraateilla on nyt enemmistö 14 piirivaltuustossa ja SKDL-enemmistö on viidessä vaalipiirissä.

Muu E-toiminta

Toimintavuoden aikana on edelleen jatkettu ryhmätoimintaa E-liikkeen henkilöstön piirissä.

Erityisesti on suunniteltu E-sosialidemokraattien toiminnan soveltamista muuttuneisiin olosuhteisiin Ekan organisaation uudistamisen johdosta.

Myös hallintoelinten sosialidemokraattisen ryhmätoiminnan uudistaminen on ollut toimintakohteena. Tarkoituksena on ollut toiminnan laajentaminen myös muiden työväenliikkeen piirissä toimivien yritysten keskuuteen.

Valmistelutyö puolueen osuuskauppapoliittisen ohjelman uudistamiseksi on aloitettu päättyneen toimintavuoden aikana.

Perinteisen tavan mukaan on edelleen osallistuttu Osuuskunta Eka-yhtymän edustajiston kokouksissa käsiteltävien asioiden valmisteluun.

9. KESKINÄISEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ SUOMEN EDUSTAJISTON VAALIT

Keskinäisen Henkivakuutusyhtiö Suomen edustajiston vaalit pidettiin 10.-28. marraskuuta 1988. Vaalit onnistuivat sosialidemokraattien kannalta hyvin. Lisäsimme paikkalukuumme edustajistossa kolmella. 75 edustajiston jäsenestä on nyt 15 (20 %) sosialidemokraatteja entisen 12 (16 %) sijasta. Vaaleissa saimme ääniä kaikkiaan 29 177, eli 27,7 %. Äänestäneitä oli 105 388 (äänestysprosentti 18).

10. URHEILUPOLIITTINEN TOIMINTA

Puolueelle ei kulumassa olevan puoluekokouskauden ajaksi nimetty liikunta- ja urheilupoliittista toimikuntaa. Liikunta- ja urheilupoliittikkaa koskevia asioita on käsitelty yhteistyössä TUL:n sosialidemokraattisen ryhmän kanssa.

Keskeisenä toimintakohteena on ollut valtion liikuntapoliittista ohjelmaa valmistelevan komitean työn seuraaminen. Esiin nousseita kysymyksiä on käsitelty komitean sosialidemokraattisten jäsenten tueksi muodostetussa taustaryhmässä.

Perinteisen tavan mukaan on edelleen seurattu Valtion Urheiluneuvoston toimintaa ja sen piirissä käsiteltäviä asioita.

Vuoden aikana on edelleen tehty tunnetuksi puolueen uudistetun liikuntapoliittisen ohjelman periaatteita ja tavoitteita ja osallistuttu asiantuntijoina puoluejärjestöjen liikunta- ja urheilupoliittikkaa käsitteleviin tilaisuuksiin.

11. PIENYRITTÄJÄPOLIITTINEN TOIMINTA

Pienyrittäjäpoliittisen toimikunnan jäseninä ovat kertomusvuoden aikana olleet: Markus Aaltonen, Pekka Ruotsalainen, Raimo Sailas, Virpi Eloranta, Riitta Hjerppe, Juha Hjelt, Risto Niinikoski, Seija Hyvärinen, Veikko Vuorikari, Jukka Tammi ja Erkki Gröndahl. Toimikunnan puheenjohtajana on toiminut Markus Aaltonen ja sihteerinä Erkki Gröndahl.

Toimikunta on kertomusvuoden aikana kokoontunut 5 kertaa.

Kokouksissaan toimikunta on tarkastellut puolueen yrittäjätoimintaa koskevien ohjelmien

ajankohtaisuutta ja niiden uudistamisen tarvetta. Myös sosialidemokraattien suhtautuminen ajankohtaisiin pienyrittäjien toimintaa koskeviin ongelmiin on ollut tarkastelun kohteena.

Toimikunta on myös antanut lausuntoja puolueen muiden työryhmien valmistelemista asioista.

Vuoden aikana on selvitetty edelleen piirien yrittäjäaostojen toimintaa, jotta toiminta voitaisiin käynnistää mahdollisimman monen piirijärjestön alueella.

Toimikunnan jäsenet ovat vuoden aikana osallistuneet alustajina ja asiantuntijoina pienyrittäjäpolitiikkaa käsitteleviin tilaisuuksiin.

Pienyrittäjävaltuuskunta

Puoluetoimikunnan kehotuksesta ovat piirijärjestöt nimenneet edustajat puolueen pienyrittäjävaltuuskuntaan. Valtuuskuntaan kuuluvat seuraavat henkilöt:

Helsingin piiri: Risto Kirjonen ja Matti Ronkainen, Uudenmaan piiri: Rauno Pulkkinen ja Jari Sainio, Varsinais-Suomen piiri: Urpo Hakala ja Ulla-Maija Alankoja, Satakunnan piiri: Seppo Tarkkanen, Etelä-Hämeen piiri: Mirja Iivonen ja Tapani Lehtinen, Pohjois-Hämeen piiri: Hannu Jauhiainen ja Onni Silvennoinen, Kymen piiri: Pekka Heiskanen ja Kalevi Liukkonen, Mikkelin piiri: Esa Rantanen ja Timo Tenhunen, Kuopion piiri: Paavo Vartiainen ja Rauno Asikainen, Pohjois-Karjalan piiri: Vesa Pyykköjä Matti Nylander, Keski-Suomen piiri: Kaarlo Haverinen ja Esko Tikka, Vaasan piiri: Matti Vähämäki ja Silvo Hautamäki, Oulun piiri: Kalevi Ilkka ja Aulis Halonen, Lapin piiri: Toivo Jaaranen, RTL: Tage Ingman ja Onni Hämäläinen.

Valtuuskunta on kokoontunut vuoden aikana kerran. Lauantaina 8. 10. 1988 pidetyssä seminaarissa käsiteltiin sosialidemokraattien suhtautumista pienyritystoimintaan. Lisäksi tarkasteltiin valmisteilla olevan verouudistuksen vaikutusta pienyritysten toimintaedellytyksiin.

12. PUOLUEJARJESTOT JA JÄSENET

Puoluejärjestöjen ja jäsenten määrä piirijärjestöittäin 31. 12. 1988:

Piiri	Puolue- osastoja	Muutos	Jäsen- määrä	Muutos	Aan oikeute- tut jäsenet	Muutos
Helsinki	93	- 1	6.182	-167	4.943	- 266
Uusimaa	155	- 6	10.554	- 96	8.814	- 30
Vars.-Suomi	141	-	6.788	- 75	5.731	- 84
Satakunta	123	- 2	7.120	- 65	6.222	- 86
Etelä-Häme	96	- 1	7.596	- 80	6.432	- 42
Pohjois-Häme	121	- 1	7.136	-159	5.999	- 88
Kymi	93	- 4	9.546	-144	8.352	- 199
Mikkeli	84	+ 1	4.215	+ 2	3.391	8
Kuopio	58	- 2	2.854	- 1	2.242	7
Pohj.-Karjala	101	- 1	4.927	- 78	4.148	+ 54
Keski-Suomi	84	-	5.984	- 85	4.939	- 116
Vaasa	73	- 1	4.071	+ 3	3.376	- 16
Oulu	87	- 1	3.985	- 85	2.947	- 75
Lappi	65	-	2.913	- 10	2.138	- 50
Ruots. Tl.	78	- 1	3.073	- 44	2.487	- 16
Yhteensä	1.452	-20	86.944	-928	72.161	-1.029

Kertomusvuonna toimi 167 kunnallisyhdistystä, joista 151 suomenkielistä ja 16 ruotsinkielistä.

Vuonna 1988 perustetut yhdistykset

Jätetty rekist.	Yhdistys	Kunta	Piiri
06.06.	Joutjärven sos.dem. yhdistys ry.	Lahti	E-Häme

Vuonna 1988 purkautuneet yhdistykset

Jätetty rekist.	Yhdistys	Kunta	Piiri
13.04.	Koivulan sosialidemokraattinen kerho ry.	Kerava	Uusimaa
13.04.	Koivulan Sos.dem.		
	Työväenyhdistys ry.	Kotka	Kymi
13.04.	Tutjunniemen Työväenyhdistys ry.	Liperi	P-Karjala
13.04.	Uuraan Työväenyhdistys ry.	Kotka	Kymi
13.04.	Vallilan Seudun Sos.-dem. Naiset ry.	Helsinki	Helsinki
13.09.	Kyrkslätt Socialdemokratiska Förening r.f.	K: nummi	Ruots.TI
04.10.	Etelä-Tuusulan Sosiali-demokraatit ry.	Tuusula	Uusimaa

13. PIIRIJÄRJESTÖT

Kertomusvuonna oli toiminnassa 14 suomenkielistä piirijärjestöä. Niiden toimintaratat säilyivät ennallaan. Itsenäisenä piirijärjestönä on toiminut Ruotsalainen Työväenliitto, jonka toiminta-alue on Helsingin, Uudenmaan, Turun eteläinen ja Vaasan vaalipiirit.

Helsingin piiri

Piirisihteerinä on toiminut Esko Häsä, järjestösihteerinä Pekka Kontkanen ja toimitsijana Oiva Penonen.

Uudenmaan piiri

Piirisihteerinä toimi Markku J. Jääskeläinen 30. 4. saakka, jonka jälkeen hän oli virkava-paallaa 30. 11. saakka, jolloin hän erosi tehtävästään. Vt. piirisihteerinä on toiminut Matti Tukiainen 1. 8. alkaen ja järjestösihteerinä Esko Berg.

Varsinais-Suomen piiri

Piirisihteerinä on toiminut Ilkka Kero ja toimitsijana Arja Ilola.

Satakunnan piiri

Piirisihteerinä on toiminut Tauno Kallio ja toimitsijana Harri Lappalainen.

Etelä-Hämeen piiri

Piirisihteerinä on toiminut Raimo Turunen, toimitsijoina Jouko Uschanoff ja Matti Pohjolainen 30. 4. saakka, jolloin hän jäi eläkkeelle. Hänen sijoituspaikkanaan oli Lahti. 1. 5. alkaen Lahdessa on toiminut Paavo Viljander.

Pohjois-Hämeen piiri

Piirisihteerinä on toiminut Pentti Myllymäki ja toimitsijana Juho Suokas.

Kymen piiri

Piirisihteerinä on toiminut Ossi Roininen sekä toimitsijoina Reijo Raki 30. 6. saakka ja Kalevi Markku sijoituspaikkanaan Imatra.

Mikkelin piiri

Piirisihteerinä on toiminut Voitto Lyytikäinen sekä toimitsijoina Matti Auvinen 15. 2. saakka ja Ilpo Luukkanen 15. 3. - 31.10.

Kuopion piiri

Piirisihteerinä on toiminut Eero Hoffren ja toimitsijana Raimo Rissanen.

Pohjois-Karjalan piiri

Piirisihteerinä on toiminut Matti Mikkonen ollen samalla puolueen kunnallisasiainsihteerinä 31. 10. saakka ja poliittisena sihteerinä 1. 8. alkaen. Toimitsijana on toiminut Reijo Jeskanen.

Keski-Suomen piiri

Piirisihteerinä on toiminut Reijo Virtanen ja toimitsijana Martti Peura.

Vaasan piiri

Piirisihteerinä on toiminut Aarne Heikkilä, joka toimi samalla poliittisena sihteerinä 31. 8. saakka. Toimitsijana toimi Erkki Aho.

Oulun piiri

Piirisihteerinä on toiminut Markku Kainulainen sekä toimitsijoina Mikko Kyllönen 30. 6. saakka ja Jorma Forsberg sijoituspaikkana Kajaani.

Lapin piiri

Piirisihteerinä on toiminut Seppo Nordström ollen samalla poliittisena sihteerinä 31. 7. saakka. Toimitsijana toimi Pirkko Heikura 10. 6. saakka.

Ruotsalainen Työväenliitto

Liittosihteerinä on toiminut Leif Ehrsten. Toimitsijoina ovat olleet Viveca Lahti ja Göran Heinen, viimeksimainitun sijoituspaikkana Vaasa.

VI KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

1. YLEISTÄ

Puolueen kansainvälinen toiminta jatkui laajana ja aktiivisena. Yhteyksiä on ylläpidetty vaikiintuneesti pohjoismaisten veljespuolueiden kanssa erityisesti SAMAKin kautta sekä muiden veljespuolueiden kanssa Sosialistisen Internationaalin kautta. Vuonna 1988 nousivat esille entistä enemmän SI:n eurooppalaisten jäsenpuolueiden väliset kontaktit. Tapaamisia on ollut myös Euroopan sosialististen maiden johtavien puolueiden kanssa. Myös Euroopan läntisen ja itäisen osan puolueiden välillä on ollut lisääntyvää monenkeskistä yhteydenpitoa. SDP:n kannalta merkittävin oli SDP:n (Suomi), USTP:n (Unkari) ja PSI:n (Italia) yhteinen kannanotto Euroopan ydinaseettomien maiden yhteistyöstä, joka julkistettiin 21. 1. yhtä aikaa Helsingissä, Budapestissa ja Roomassa. Vapautusliikkeisiin ja kolmannen maailman maihin on yhteyksiä hoitanut myös Kansainvälinen Solidaarisuussäätiö.

2. HENKILÖKUNTA

Kansainvälisten asiain sihteerinä toimi Lauri Kangas, osastosihteerinä Anneli Koivisto.

3. ASIAANTUNTIJATYÖRYHMÄT

Kansainvälisten asiain toimikunta: Ulpu Iivari (pj.), Paavo Lipponen (vpj.), Lauri Kangas (siht.), Jouko Elo (siht.), Anneli Koivisto (siht.), Markus Aaltonen, Ilkka-Christian Björklund, Juha Eskelinen, Ralf Friberg 13. 1. saakka, Tuula Haatainen, Pertti Joenniemi, Markku Jääskeläinen, Jaakko Kalela, Antti Kalliomäki, Tarja Kantola, Kimmo Kiljunen, Riitta Korhonen, Risto Laakkonen 13. 1. lähtien, Jermu Laine, Marianne Laxen, Jari Luoto, Kari Möttölä, Saara-Maria Paakkinen, Reino Paasilinna, Allan Rosas, Heli Santala, David Seligson, Kalevi Sorsa, Kari Tapiola, Helena Tuomi, Unto Vesa ja Raimo Väyrynen.

Aseidenriisuntajaosto: Kalevi Sorsa (pj.), Markus Aaltonen, Jaakko Kalela, Lauri Kangas, Tarja Kantola, Paavo Lipponen, Marcus Lyra, Kari Möttölä, Allan Rosas ja Raimo Väyrynen.

4. KANSAINVÄLINEN SOSIALIDEMOKRAATTINEN YHTEISTYÖ

a) Sosialistinen Internationaali

SI:n valtuusto kokoontui 11-12. 5. Madridissa. SDP:n edustajat olivat Pertti Paasio, Ulpu Iivari, Kalevi Sorsa, Lauri Kangas ja Allan Rosas. Toinen valtuuston kokous oli 5-7.12., johon

osallistuivat Kalevi Sorsa, Paavo Lipponen, Allan Rosas, Lauri Kangas, Riitta Myller ja Marianne Laxen.

Valtuuston kokouksien yhteydessä pidettiin myös eri komiteoiden kokouksia.

Sl:n aseidenriisuntaneuvosto SIDAC, jonka puheenjohtajana toimii Kalevi Sorsa, kokoontui 15.-16. 2. Genevessä ja Sl:n valtuuston kokousten yhteydessä. SIDAC:n työhön ovat Sorsan lisäksi osallistuneet Allan Rosas ja Lauri Kangas.

Sl:n ihmisoikeuskomitean kokoukseen 12. 2. Tukholmassa osallistui Lauri Kangas.

Sl:n Lähi-itä -komitean (SIMEC) kokouksessa 15. 4. SDP:tä edusti Lauri Kangas.

Sl:n ympäristökomitea kokoontui Tukholmassa 4.6., SDP:n edustaja oli Maire Paavola, ja Strasbourgissa 14.10., SDP:n edustaja oli Arja Ronkainen.

1.-8. 10. Sl:n vaalitarkkailijoiden mukana Chilessä oli Tarja Kantola.

b) Yhteispohjoismaiset suhteet

Pohjoismaisten sosialidemokraattisten puolueiden ja sosialidemokraattisen ammattiyhdistysliikkeen yhteistyökomitea SAMAK kokoontui 18.-19. 2. Tukholmassa. SDP:n edustajina olivat Pertti Paasio, Ulpu Iivari, Kaj Bärlund ja Lauri Kangas.

Puoluejohtajakokous pidettiin 28. 10. Tukholmassa.

Puoluesihteerikokoukset olivat 22.-23.6., 2.-3. 10. Siuntiossa ja 8. 12. Oslossa. Lisäksi puoluesihteerit tekivät matkan Brysseliin 23.-25. 11.

Uiko- ja turvallisuuspoliittinen työryhmä kokoontui 20.-21. 3. Oslossa, 7.-8. 8. Bornholmissa, 9.-10. 10. Tukholmassa ja 18.-19. 12. Helsingissä. Työryhmän työhön ovat osallistuneet Paavo Lipponen, Jaakko Kalela ja Lauri Kangas.

Laaja uiko- ja turvallisuuspoliittinen seminaari järjestettiin 10.-11. 11. Helsingissä ja Karjaalalla.

Talouspoliittinen työryhmä on kokoontunut muutaman kerran, mm. 26.-27. 10. Helsingissä. SDP:tä on edustanut Raimo Sailas.

Viestintäpoliittinen työryhmä, jossa SDP:n edustajana on ollut Tuomas Harpf, on ollut koolla 9. 2. Tukholmassa, 14.-15. 6. Oslossa ja 21. 10. Kööpenhaminassa.

Vaaliasiantuntijat, SDP:stä Pekka Tonttila ja Hannu Taavitsainen, olivat koolla 23.-24. 2. Kööpenhaminassa.

Siirtolais- ja pakolaispolitiikkaa pohtineeseen kokoukseen 8. 6. Oslossa osallistuivat Risto Laakkonen ja Lauri Kangas.

Työväenliikkeen pohjoiskalottikokous oli Norjassa 17.-19. 6. SDP:n edustaja oli Juhani Hietanen.

Kunnallispoliittinen konferenssi järjestettiin Bergenissä 22.-25. 6. Edustajat olivat Lauri Metsämäki, Kari Jouhki, Riitta Myller, Kari Laitinen ja Jorma VVestlund.

Ympäristö- ja työllisyyskokoukseen 19.-20. 10. Tukholmassa osallistui Arja Ronkainen.

Palkansaajat politiikassa-seminaariin 13.-14. 12. Kööpenhaminassa osallistui Juhani Hietanen.

c) Kahdenväliset yhteydet veljespuolueisiin

Tukholmassa 29.-30. 1. järjestettyyn seminaariin Ruotsi ja Länsi-Euroopan yhdentyminen osallistuivat Ilkka-Christian Björklund ja Lauri Kangas.

Salvadorin MNR-puolueen valtuuskunta puheenjohtaja Guillermo Ungon johdolla oli puolueen vieraana 13.-15. 4.

Euroopan työväenliikkeen konferenssia valmistelevaan kokoukseen Bonnissa 22. 4. osallistui Pertti Paasio.

SDP:n 125-vuotisjuhlilla Berliinissä SDP:tä edusti Juha Eskelinen.

Europarlamentin sosialistiryhmän valtuuskunta oli vierailulla Suomessa 30.5.-1. 6.

Kanadan Uuden Demokraattisen Puolueen Ontarion puoluekokoukseen 24.-26. 6. osallistui Lauri Kangas.

Strasbourgissa EY:hyn ja EFTA:an kuuluvien maiden puolueiden puoluejohtajatapaamista valmistelevaan kokoukseen 15.-16. 9. osallistui Lauri Kangas.

Tanskan puolueen puoluekokouksessa 17.-21. 9. SDP:n edustaja oli Lauri Kangas.

Ruotsin vaalivalvojisissa 18. 9. olivat mukana Pertti Paasio, Lauri Kangas, Tapani Hellsten, Leif Ehrsten, Juhani Hietanen ja Matti Kouri.

Euroopan työväenliikkeen konferenssia valmistelevan poliittisen työryhmän kokoukseen 22.-23. 9. Bommersvikissa osallistui Lauri Kangas ja talouspoliittisen työryhmän kokoukseen 26.-27. 9. Strasbourgissa Peter Boldt.

EY:hyn ja EFTA:an kuuluvien maiden puolueiden puoluejohtajatapaamiseen 6.-7. 11. Berliinissä osallistuivat Pertti Paasio, Ilkka-Christian Björklund ja Lauri Kangas.

Europarlamentin sosialistisen ryhmän seminaariin Demokraattisen sosialismin tulevaisuus 8.-9. 12. Amsterdamissa osallistuivat Ilkka-Christian Björklund ja Pekka Korpinen.

Seuraavia tapahtumia tervehdittiin **sähkeitse:**

PSOE:n puoluekokous 22.-24. 1.

PS:n puoluekokous 19.-21. 2.

Malesian Demokraattisen toimintapuolueen puoluekokous 14. 3.

Surunvalittelu Lydie Smidtin kuoleman johdosta 7. 4.

Japanin Demokraattisen Sosialistipuolueen puoluekokous 21.-22. 4.

Turkin Sosialidemokraattisen Kansanpuolueen puoluekokous 25.-27. 6

Maltan Työväenpuolueen puoluekokous 28.-29. 7.

Onnittelusähke Ecuadorin presidentiksi valitulle Rodriqo Borjalle 9. 8.

SPD:n puoluekokous 30.8.-2. 9.

Jamaikan PNP:n puoluekokous 15.-18. 9.

Englannin Työväenpuolueen puoluekokous 3. 10.

Onnittelusähke Guillermo Ungolle presidenttiehdokkaaksi nimittämisen johdosta 6. 10.

SPS:n 100-vuotisjuhlakokous 7.-9. 10.

Onnittelusähke Andreas Carlos Perezille Venezuelan presidentiksi valitsemisen johdosta 6. 12.

Willy Brandtille onnittelusähke 75-vuotispäivänä 18. 12.

Surunvalittelusähke SAP:lle Bernt Carlssonin kuoleman johdosta 23. 12.

5. SUHTEET KOMMUNISTISIIN PUOLUEISIIN

a) Neuvostoliiton Kommunistinen Puolue (NKP)

Yhteiskuntatieteiden Akatemian vararehtori, prof. A.M. Korolev oli luennoitsijana SDP:n YYA-40 pääjuhlassa 5. 4.

Kansalaisjärjestöjen YYA-40 juhla junassa Moskovaan 18.-24. 4. oli SDP:n edustajana Ulla Turkki.

Ympäristövaltuuskunta Kaj Bärlund, Pekka Ruotsalainen, Hilka Kairamo, Paula Parmanne ja Tanja Sippola Moskovassa, Leningradissa ja Tallinnassa 18.-24. 10.

Demokraattinen vaihtoehto -seminaariin Moskovassa 22.-24. 11. osallistui Lauri Kangas.

Laaja 20-jäseninen järjestövaltuuskunta oli Ulpu Iivarin johdolla NKP:n vieraana 11.-16. 12.

b) Muut

Kiinan Kommunistisen Puolueen valtuuskunta varaministeri, rva Li Shuzhengin johdolla oli SDP:n vieraana 4.-11. 3.

SDP:n valtuuskunta Ulpu Iivari, Kari Möttölä ja Lauri Kangas oli Puolan Yhtyneen Työväen-puolueen vieraana 17.-20. 4.

Allan Rosas oli Unkarissa neuvottelemassa kolmikantayhteistyön jatkosta toukokuun lopul-la.

SDP:n, USTP:n ja PSI:n yhteisen kannanoton pohjalta pidettiin Kauniaisissa kolmen maan asiantuntijakokous 11.-12. 6.

Suomen ja Unkarin VIII Ystävyy sviikon poliittisen valtuuskunnan matkaan Unkariin 17.-23. 6. osallistui Martti Pöysälä.

DDR:ssa pidettyyn ydinaseettomia vyöhykkeitä käsittelevään kokoukseen 20.-22. 6. osallis-tui Ulpu Iivari.

DDR:n parlamentin puhemies Muckenburger oli lomalla Suomessa 5.-10.9.

Unto Vesa osallistui turvallisuuspoliittiseen asiantuntijatapaamiseen Grodnassa, Puolassa 3.-5. 10.

SDP-USTP-PSI -yhteistyön jatkosuunnittelukokoukseen Budapestissa 4.-5. 10. osallistuivat Allan Rosas ja Lauri Kangas.

Kehitysyhteistyövaltuuskunta Lauri Kangas, Tarja Kantola ja Helena Laukko Berliinissä 12.-15. 12.

6. MUITA TAPAAMISIA, KOKOUKSIA, YHTEYDENOTTOJA

Sähke Etelä-Afrikan Tasavallan hallitukselle ja korkeimmalla oikeudelle Sharpvillen kuutos-ten teloitusten estämiseksi 15. 3.

Friedrich-Ebert-Stiftung järjesti 23.-25. 3. Freudenbergissa seminarin Rauha ja kriittinen vuoropuhelu. SDP:tä edustivat Pertti Hynynen ja Lauri Kangas.

Tanskan LO ym. järjestivät Silkeborgissa 5.-8. 4. kansainvälisen Väli-Amerikka -kokouksen, johon osallistui Jukka Pakkala.

Transnational Institute järjesti Väli-Amerikka -kokouksen Oxfordissa 9.-10. 4. Kokoukseen osallistui Irma Peiponen.

Kreisky-komitea kokoontui Suomessa 22.-23. 4.

Polisarian 15-vuotisjuhallsuuksiin 19.-22. 5. osallistuivat Jacob Söderman ja Ilkka Taipale. Matkan yhteydessä oli tapaaminen Algerian FLN:n edustajien kanssa.

Ateenassa oli kansainvälinen kokous Euroopan vasemmisto v. 2000 17.-19. 6. Erkki Tuomioja edusti SDP:tä.

USA:n demokraattisen puolueen puoluekokoukseen 15.-22. 7. Atlantassa osallistui Markus Aaltonen.

18. 7. lähetettiin Nelson Mandelalle onnitelusähke 70-vuotissyntymäpäivän johdosta.

ANC:lle lähetettiin surunvalittelusähke Johnstone Makatinin kuoleman johdosta 8. 12.

Friedrich-Ebert-Stiftungin seminaarissa Ideologinen taistelu ja uusi poliittinen kulttuuri Bonnissa 14.-16. 12. oli SDP:n edustajana Lauri Kangas.

7. EDUSTUS ERÄISSÄ VALTIOLLISISSA ELIMISSÄ

YK:n yleiskokouksen 43. istuntokauden Suomen valtuuskunta: Leena Luhtanen ja Markku J. Jääskeläinen.

YK:n aseidenriisun III erityisistunnon Suomen valtuuskunta: Tuula Haatainen ja Kari Möttölä.

Aseidenriisunta-asioiden neuvottelukunta (ARNEK): Jaakko Kalela, Kari Möttölä ja Raimo Väyrynen.

ETY-toimikunta: Kari Möttölä, Erkki Nironen ja Tarja Kantola.

Kansainvälinen ihmisoikeusasiain neuvottelukunta: Riitta Myller, Allan Rosas ja Folke Sundman.

Puolustuspoliittinen neuvottelukunta: Ulpu Iivari.

Sotatilalakikomitea: Allan Rosas ja Jukka Mikkola.

Taloudellisten kehitysmaasuhteiden neuvottelukunta (TALKE): Tarja Halonen, Pekka Korpinen, Unto Vesa ja Lauri Kangas (8. 12. saakka). Siitä lähtien: Jouko Elo, Erja Anttonen, Lauri Kangas ja Seija Kärkinen.

Ulkomaisten investointien neuvottelukunta: Peter Boldt (Heikki Niemi)

Ulkoministeriön valinta- ja koulutuslautakunta: Lauri Kangas

YK-asiain neuvottelukunta: Markus Aaltonen, Unto Vesa, Leena Luhtanen ja Tuula Haatainen.

8. KANSAINVÄLINEN SOLIDAARISUUSSÄÄTIÖ

Hallinto

Kansainvälisen Solidaarisuussäätiön valtuuskuntaan kuuluivat vuonna 1988 Mauno Tahvo-

nen (Heikki Kylänpää), Lauri Vilponiemi (Paavo Saikkonen), Vilho Lautala (Tuomo Soraluoma), Matti Ukkola (Mia Ilola) Sirkka-Liisa Vehviläinen (Beatrice Grönmark), Hannu Tapiola (Erkki Hatakka), Folke Sundman (Hans Jern), Pertti Paasio (Tapio Tiainen), Maijaliisa Nieminen (Ilpo Pyymäki), Jussi Pikkusaari (Risto Talonen), Lauri Syrjä (Ritva Näätsaari), Ritva Ihalainen (Martti Havin).

Valtuuskunnan puheenjohtajana toimi Mauno Tahvonen ja varapuheenjohtajana Lauri Vilponiemi.

Säätiön hallitukseen kuuluivat Helvi Saarinen (puheenjohtaja), Lauri Kangas (varapuheenjohtaja), Pirkko Kuula, Ragni Lehto, Jukka Huovila, Aarre Rinne, Auli Kivenmaa ja Jukka Pääkkönen.

Avustustoiminta

Solidaarisuussäätiön avustustoiminta keskittyi aikaisempien vuosien tapaan kolmeen suurehkon kehitysyhteistyöhankkeeseen. Nicaraguan lastenhuollon kehityshanketta jatkettiin hyvällä menestyksellä. Kummitoiminta Suomessa laajeni käsittämään kahdeksan kummilasten ruokailukeskusta.

Etelä-Afrikan vapautusjärjestön ANC:n pakolaiskeskuksen avustaminen Tansaniassa jatkui edelleen tukemalla leirillä toimivaa huonekalutehdasta.

Kwanza Sulin pakolaisleirillä Angolassa rakennettiin vuoden kuluessa n. sata uutta tiilitaloa yhteistyössä namibialaisten pakolaisten kanssa.

Uusina hankkeina käynnistyi oppikirjojen tuotantohanke Nicaraguassa sekä terveydenhuoltoprojekti Chilessä.

Edellä mainittujen ulkoasiainministeriön tukemien kehitysyhteistyöhankkeiden lisäksi avustuksia myönnettiin Etelä-Afrikan vapautusjärjestö ANC:n ja Namibian vapautusjärjestön SWAPON Helsinkiin perustetuille tiedotustoimistoille sekä Uruguayn naisjärjestö AMULPille ja Salvadorin veljespuolueelle (MNR.)

Kaikkiaan vuoden 1988 aikana käytettiin kehitysyhteistyöprojekteihin n. 4 miljoonaa markkaa, josta puolet saatiin avustuksina ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosastolta.

VII TALOUDELLISIA ASIOITA

1. TILINTARKASTUS

35. puoluekokous valitsi tilintarkastajiksi puoluekokouskaudeksi 1987-1990 HTM Lasse Lehden, hallintopäällikkö Marja-Leena Lehtimäen ja varatuomari Anssi Kärkisen sekä varatilintarkastajiksi HTM Reijo Nuikin ja HTM Kalevi Koskivirran.

Tilintarkastajain puheenjohtajana on toiminut HTM Lasse Lehti.

Puoluetoimikunnan valitsemana valvontatarkastajana on toiminut Tilintarkastusrengas Oy, ja tarkastustyön on tehnyt HTM Lasse Lehti.

2. TALOUDENHOITO

Puolueen taloudenhoitoon kuuluvat tehtävät on hoidettu hallinto-osastolla. Taloudenhoitajana on toiminut Maunu Ihalainen, laskentapäällikkönä Maire Tommola, pääkirjanpitäjänä Anja Salminen, kassanhoitajana Asta Hillner, palkanlaskijana Riitta Elovuo, piirijärjestöjen kirjanpitäjänä Helga Niemi 30. 4. saakka sekä Merja Mäkitalo 25. 1. lähtien.

3. OMAISUUDEN MYNTILUPIA JA SIIRTOJA

Kymintehtaan Sos.dem. Naisyhdistys ry., Köklaks Svenska Arbetarförening rf., Kauhavan Sosialidemokraatit ry., purkautuneen Tutjunniemen Työväenyhdistys ry:n varojen siirto Liperin Työväenyhdistys ry:lle, Halikon seudun sosialidemokraatit ry:n ja Halikon seudun sosialidemokraatit ry:n nuorisosaaston varojen siirto Halikon Työväenyhdistys ry:lle, purkautuneen Vallilan seudun sos.dem. naiset ry:n varojen siirto Kallion sos.dem. naisyhdistys ry:lle, lupa Orimattilan Sos.dem. Työväenyhdistys ry:lle aluevaihtoon Orimattilan kunnan kanssa, Järvenpään Työväenyhdistys ry., purkautuneen Saarnion Työväenyhdistys ry:n varojen siirto Kemien Työväenyhdistys ry:lle, Varpaisjärven Sos.dem. Työväenyhdistys ry., lupa Hauhon Työväenyhdistys ry:lle tontin vaihtoon, purkautuneen Kyrkslätt Socialdemokratiska förening rf:n varojen siirto Masaby Arbetarförening rf:lle, Leppäkosken Sos.dem. yhdistys ry, purkautuneen Kurun Riittasen Työväenyhdistys ry:n omaisuuden siirto Kurun Sosialidemokraatit ry:lle, Valkeakosken Sosialidemokraattinen Kunnallisjärjestö ry, Kuopion Sosialidemokraattinen Piiri ry., Sonkakosken Sos. dem. Työväenyhdistys ry. ja Suomekylän Työväenyhdistys ry.

4. OSTO- JA RAKENNUSLUPIA

Luvan myöntäminen Keravan Työväenyhdistys ry:lle lainan ja kiinnitysten ottamiseen.

Puolue toimiston ja piirijärjestöjen atk-laitteiden hankintaa varten päätettiin ottaa 1.000.000 markan laina STS-pankista.

5. TYÖVÄENTALOJEN KORJAUSNÄÄRÄRAHAT

Opetusministeriön myöntämistä työväentalojen korjausmäärärahoista sai avustusta 76 sosiaalidemokraattista yhdistystä yhteensä 3.982.000 mk.

Avustusta saaneet yhdistykset piireittäin:

Uudenmaan piiri: Karjaan Sos.dem. Yhdistys ry., Billnäs Sv. Arbetarförening r.f., Karjalohjan Työväenyhdistys ry., Karkkilan Sos.dem. Työväenyhdistys ry., Korson Sosialidemokraattinen Työväenyhdistys ry., Koskenmäen Työväenyhdistys ry., Lepsämän-Lintumetsän Sos.dem. Yhdistys ry., Lohjan Immulan Työväenyhdistys ry., Loviisan Sos.dem. Kunnallisyhdistys ry., Porvoon Työväenyhdistys ry., Ojakkalan Työväenyhdistys Alku ry., Rekolan Työväenyhdistys ry. ja Vihdin Sos.dem. Työväenyhdistys ry.

Varsinais-Suomen piiri: Laitilan Työväenyhdistys Sampo I ry., Raunistulan Sos.dem. Työväenyhdistys ry., Työväenyhdistys Runko ry. ja Uudenkaupungin Työväenyhdistys ry.,

Satakunnan piiri: Eurajoen Sosialidemokraatit ry., Jämijärven Työväenyhdistys ry., Lapin TI. Työväenyhdistys ry., Luvian Työväenyhdistys ry., Nakkilan Työväenyhdistys ry. ja Pihlavan Sosialidemokraattinen Työväenyhdistys ry.

Etelä-Hämeen piiri: Forssan Työväenyhdistys ry., Järvelän Työväenyhdistys ry., Kalvolan Sosialidemokraatit ry., Padasjoen Kirkonkylän Työväenyhdistys ry., Parolan Työväenyhdistys ry., Ryttylän Työväenyhdistys ry., Turengin Työväenyhdistys ry., Tuuloksen "Alku" Työväenyhdistys ry., Valkeakosken Työväenyhdistys ry., Vanajaveden Sosialidemokraattinen Yhdistys ry. ja Viisarin Sos.dem. Työväenyhdistys ry.

Pohjois-Hämeen piiri: Kolhon Työväenyhdistys Kehitys ry., Lempäälän Työväenyhdistys ry., Messukylän Työväentalo Oy, Pohjankapeen Työväenyhdistys ry., Pyrinnön Työväenyhdistys ry., Ruoveden kk:n Sos.-dem. Työväenyhdistys ry., Sääksjärven Sos.dem. Yhdistys ry., Tampereen Työväenyhdistys ry., Tottijärven Työväenyhdistys ry., Velaatan Työväenyhdistys ry. ja Visuveden Työväenyhdistys ry.

Kymen piiri: Haminan Työväenyhdistys ry., Imatran Työväenyhdistys ry., Joutsenon Korvenkylän Työväenyhdistys ry., Joutsenon Sos.dem. Työväenyhdistys ry. ja Saivikkalan Työväenyhdistys ry.

Mikkelin piiri: Mikkelin Työväenyhdistys ry., Mäntyharjun Työväenyhdistys ry. ja Saarikkalan Sosialidemokraattinen nuoris-osasto

Kuopion piiri: Rautalammin Sosialidemokraattinen Työväenyhdistys ry. ja Uimalan Sosialidemokraattinen Työväenyhdistys ry.

Pohjois-Karjalan piiri: Hukkalan Työväenyhdistys ry., Lieksan Työväenyhdistys ry., Nurmoksen Sos.dem. Työväenyhdistys ry., Oravialon Työväenyhdistys ry., Tohmajärven Kemien Työväenyhdistys ry., Ukkolan Sosialidemokraattinen Työväenyhdistys ry., Utran Työväenyhdistys ry. ja Varparannan Sosialidemokraattinen Työväenyhdistys ry.

Keski-Suomen piiri: Hankasalmen asemanseudun Työväenyhdistys ry, Joutsan Työväenyhdistys ry, Jurvansalon Työväenyhdistys ry, Konneveden Työväenyhdistys ry., Laukaan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö ry. ja Äänekosken Sosialidemokraattinen Yhdistys ry.

Vaasan piiri: Isonkankaan Sosialidemokraattinen nuoriso-osasto ry, Kaskisten Sosialidemokraattinen Työväenyhdistys ry, Palosaaren Sosialidemokraattinen Työväenyhdistys ry. ja Ähtärin Sosialidemokraatit ry.

Oulun piiri: Haapajärven Työväenyhdistys Sarastus ry, Martinniemen Sosialidemokraattinen Työväenyhdistys ry. ja Piippolan Työväenyhdistys ry.

Lapin piiri: Kaakamon Sosialidemokraattinen Työväenyhdistys ry

6. PUOLUEEN TALOUS

Tuloslaskelma ja tase 31. 12. 1988 eri liitteenä.

7. VIESTINTÄRYITYKSET

Sosialidemokraattinen sanomalehdistö

Sosialidemokraattisen sanomalehdistön ja graafisen teollisuuden taloudellinen tulos vuodelta 1988 oli edellisen vuoden tasolla. Sitä ei voida kuitenkaan pitää tyydyttävänä.

Lehtikustantajayhtiöiden liikevaihto kasvoi 10,3 prosenttia. Sekä lehtien ilmoitustuotot että tilaustuotot lisääntyivät. Eräiden lehtien levikit lisääntyivät samoin kuin ay-liikkeen lehtiedun käyttö sd-lehtien tilaamiseen.

Yhtiöryhmän liikevaihto vuonna 1988 oli 258,2 milj. markkaa ja sen palveluksessa oli noin 900 henkilöä.

Vuoden aikana toteutettiin merkittävä lehtijärjestely Kymenlaaksossa, jonka seurauksena seitsemän päiväinen Eteenpäin ja Etelä-Suomi lopetettiin vuoden lopussa ja tilalle perustettiin riippumaton Kotkan Sanomat. Samassa yhteydessä perustettiin poliittinen viikkolehti, Viikko-Eteenpäin, harjoittamaan sosialidemokraattista viestintää. Vuoden 1989 alusta alkaen Lahdessa ilmestyi Päijätseutu, joka toteutetaan yhdessä Hämeen Kansan kanssa.

Lehtien levikki

Sosialidemokraattisten sanomalehtien levikki oli vuoden 1988 lopussa 137 664 ja ay-liikkeen lehtiedun käyttäjiä oli 109 003, joka on 4,4 prosenttia edellisvuotista suurempi.

Lehdistötuki

Sosialidemokraattisen lehdistön saama tuki nousi edellisestä vuodesta 3,2 % ja oli 32.112.000 markkaa. Lehdistötuki on välttämätön edellytys sosialidemokraattisen lehdistön julkaisemiselle nykyisessä laajuudessa.

Sähköinen viestintä

Vuonna 1985 aloitettiin kokeilut yksityisillä paikallisradioilla. Alusta alkaen on mukana ollut kaksi radiota, joissa yhtiöryhmäämme kuuluvilla yrityksillä on enemmistö. Nämä Jyväskylän Seudun Paikallisradio Oy ja Vaasan Seudun Paikallisradio Oy ovat vakiinnuttaneet asemansa ja saaneet pysyvän toimiluvan kahden vuoden kokeilujakson jälkeen. Näiden lisäksi yhtiöillämme on merkittävä asema Lappeenrannan, Kotkan, Joensuun, Oulun ja Helsingin paikallisradioissa sekä pienempiä omistuksia kolmessa muussa.

Yhteistyö

Sosialidemokraattisen viestintäteollisuuden yhtiöiden yhteistoimintaa koordinoi kaupallisissa, hallinnollisissa ja teknisissä asioissa T-lehdistö Oy. Aatteellinen yhteistyö sekä yhteydenpito puolueeseen ja ay-liikkeeseen hoidetaan Työväenlehdistö r.y:ssä. Investointien rahoitusjärjestelyjä varten perustettu Suomen Viestintärahoitus Oy päätti nostaa osakepääomansa 4 miljoonasta 12 miljoonaan markkaan tarjoten osakkeita lähinnä ay-liikkeelle ja työväenliikkeen rahalaitoksille.

Lehtiemme toimitusjohtajat 31. 12. 1988

Demari	Risto Uosukainen
Eteenpäin	Antero Anttila
Hämeen Kansa	Rauno Iivonen
Kansan Lehti	Harri Roihankorpi
Pohjanmaan Kansa	Pekka Iitola
Pohjois-Karjala	Jouko Hakala
Pohjolan Työ	Urho Ervasti
Turun Päivälehti	Pauli Viklund
Uusi Aika	Reijo Nuikki
Valpas	Martti Ruokolainen
Vapaus	Jari Jääskeläinen
Vastin	Erkki Syrjä
Arbetsbladet	Sigurd Norrmen

Kirjapainoyritysten toimitusjohtajat 31. 12. 1988

Kirjapaino Jaarli Oy	Seppo Nieminen
Oy Kehitys	Reijo Nuikki
Oy Kirjapaino Ab	Pekka Iitola
Kirjapaino Koliprint Oy	Jouko Hakala
Kotkan Pikapaino Oy	Antti Mäkelä

Lounais-Suomen Kirjapaino Oy	Pauli Viklund
Mikkelin Painos Oy	Jari Jääskeläinen
Paasipaino Oy	Seppo Mahlman
PT-paino Oy	Urho Ervasti
Tampereen Keskuspaino Oy	Harri Roihankorpi

T-lehdistö Oy:n hallitus

Antero Anttila	varapuheenjohtaja
Pekka Iitola	
Jari Jääskeläinen	
Reijo Nuikki	
Risto Uosukainen	
Pauli Viklund	
Erkki Vuorinen	puheenjohtaja

Työvaenlehdisto r.y:n johtokunta

Antero Anttila	
Reijo Nuikki	varapuheenjohtaja
Risto Uosukainen	
Pauli Viklund	
Erkki Vuorinen	puheenjohtaja

Suomen Viestintärahoitus Oy:n hallitus

Antero Anttila	puheenjohtaja
Arto Kuusiola	
Reijo Nuikki	
Harri Roihankorpi	varapuheenjohtaja
Erkki Vuorinen	toimitusjohtaja

T-lehdistö Oy:n henkilökunta

Erkki Vuorinen	toimitusjohtaja
Sirkka Jokinen	sihteeri
Markku Laamanen	tekninen asiamies

SOSIALIDEMOKRAATTISET NAISET

TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 1988

1. YLEISTÄ

Sosialidemokraattiset Naiset on järjestönä vaikuttanut moniin naisiin liittyviin kysymyksiin kuluneena vuonna. Naisliitto osallistui veropoliittiseen keskusteluun näkyvästi samoin kuin liittomme vaati tasa-arvoerää palkkaratkaisuihin. Naisliitto on vaikuttanut siihen, että osa-aikatyöntekijöiden asemaan liittyviä lakialoitteita on jätetty eduskunnassa. Naisliitto oli aktiivisesti mukana myös vaatimassa tasa-arvolakiin saatua muutosta.

Liittomme on korostanut kaikkien naisten yhteistyön tärkeyttä, ja liittomme aloitteesta toimintakauden lopulla saimme aikaiseksi naispolitiikassamme historiallisen yhteistyön, Nytkiksen. Liittomme oli mukana myös Oslon Pohjoismaisessa Naisten Foorumissa.

Kulunutta vuotta työllistivät kolmet vaalit: presidentin valitsijamiesvaalit alkuvuodesta, EKA:n vaalit huhtikuussa ja kunnallisvaalit syksyllä. Naisten panos vaalityössä oli merkittävä, mikä näkyi sosialidemokraattisten naisehdokkaiden kannatuksen kasvuna. Liittomme on työskennellyt myös sen puolesta, että tasa-arvolaki toteutuu vaalien jälkeen kunnallisia toimielimiä valittaessa.

Valmistautuminen vuoden 1990 liittokokoukseen aloitettiin kertomusvuoden lopussa. Liittokokousta varten perustetaan perusosastoihin ja piireihin itseohjautuvia työryhmiä. Työryhmät valmistelevat teemoja ja asiakokonaisuuksia liittokokoukseen laadittavia ohjelmapapereja varten. Työryhmien työskentely suunniteltiin aloitettavaksi kunnallisvaalien jälkeen.

2. LIITON PÄÄTÖKSENTEKIJÄT

2.1. Liittoneuvosto

Liittoneuvosto kokoontui sääntömääräiseen kevätkokoukseensa 23.-24. 4. 1988 Pyhtäälle. Kokouksessa käsiteltiin toiminta- ja tilikertomukset vuodelta 1987. Poliittisen tilannekatsoituksen piti ministeri Tarja Halonen. Liittoneuvoston julkilausumassa käsiteltiin naisvaltaisten ja miesvaltaisten alojen jyrkkiä palkkaeroja ja vaadittiin pysyvää tasa-arvoerää palkkaratkaisuihin.

Syksyn liittoneuvoston kokouksessa Helsingissä 12.-13. 11. 1988 hyväksyttiin toimintasuun-

nitelma ja talousarvio vuodeksi 1989. Kokouksen yhteydessä seminaarissa käsiteltiin 1990-luvun poliittista naistoimintaa sekä köyhyyden naisistumista. Poliittisen tilannekatsauksen piti Riitta Myller.

Kokouksen julkilausumassa vaadittiin, että kunnallisia toimielimiä valittaessa noudatetaan sekä tasa-arvolain kuntapykälää että Tasaarvoasiain neuvottelukunnan suositusta.

2.2. Liittotoimikunta

Liittotoimikunta kokoontui kertomusvuoden aikana 10 kertaa. Liittotoimikunta otti kantaa keinoitekoisiin lisääntymismenetelmiin ja verouudistukseen sekä vaati perheen sisäisen tulojaon selvittämistä. Liittotoimikunta paheksui myös kannanotossaan sitä, että oikeusministeriö ei pyytänyt virallista lausuntoa naisjärjestöiltä ehdotuksista laiksi ihmisen keinoteokoisista lisääntymismenetelmistä sekä isyyslain muuttamisesta.

Liiton työvaliokuntaan ovat kuuluneet Vappu Taipale, Pirkko Valtonen, Liisa Jaakonsaari, Riitta Myller, Marja-Liisa Tykkyläinen ja Eeva-Liisa Tuominen.

Liiton pääsihteeri Marianne Laxen erosi toimestaan 31. 12. 1988. Liittotoimikunta valitsi vt. pääsihteeriksi 1. 1. 1989 alkaen Tuula Haataisen.

Liittotoimikunta perusti kv-työryhmän, joka toimii liittokokouskauden loppuun. Työryhmän tehtävänä on kansainvälisten asioiden seuraaminen.

Liittotoimikunnan kokouksiin osallistuttiin seuraavasti:

Vappu Taipale 9, Pirkko Valtonen 7, Liisa Jaakonsaari 5, Riitta Myller 9, Marja-Leena Lehtinen 6, Ritva Aheinen 9, Anja Savolainen 8, Aino Tenkula 9, Marja-Terttu Erkkilä 6, Marja-Liisa Tykkyläinen 2, Irma Kaski 8, Eeva-Liisa Tuominen 8, Aulikki Hiltunen 7, Arja Ojala 7, Eeva Liukkonen 6, Erja Anttonen 5, Irja Peräniitty 8, Eine Mikkonen 6 ja Iiris Hacklin 3 kertaa.

2.3. Liiton toimisto

Pääsihteerinä on toiminut Marianne Laxen, virkavapaalla 1.1. 1988. Puolipäiväisenä vt. pääsihteerinä on toiminut Riitta Myller 19. 12. 1987 - 31. 12. 1988.

Koulutus- ja ay-sihteerinä on toiminut Irma Nissinen, tiedotussihteerinä Merja Oksanen, joka on ollut äitiyslomalla 21. 4. 1988 alkaen ja vt. tiedotussihteerinä Merja Hurri alkaen 1. 4. 1988. Suunnittelusihteerinä on toiminut Hanni Koljonen ja toimistosihteerinä Helena Haaranen. Puolipäiväisenä projektisihteerinä on toiminut 1.1. 1988 alkaen Pirkko Aro.

3. JÄRJESTÖTOIMINTA

3.1. Jäsenjärjestöt

Naisliiton perusosastojen määrä lisääntyi vuoden aikana. Vuodenvaihteessa perusjärjestöjen määrä oli 501, joista naisyhdistyksiä 52. Vuoden aikana tuettiin perusosastojen toimin-

taa sekä kehoitettiin yhteistyöhön paikallisesti. Naisliiton sihteerit kiersivät vastuupiireissään eri osastojen kokouksissa ja vaalityötä tekemässä. Monella paikkakunnalla toimi epävirallisia ns. "Miina"-kerhoja, joiden tehtävänä on toimia paikkakunnan sosialidemokraattisten naisten epävirallisena keskustelu- ja yhteistyöpiirinä.

3.2. Yhteistyö ay-liikkeen sosialidemokraattien kanssa

Socialidemokraattiset naiset ovat omissa ammattiliitoissaan keskeisesti ajamassa ja toteuttamassa tasa-arvopolitiikkaa. Naisliitto tiivisti yhteistyötä ammattiyhdistysliikkeessä toimivien naisten kanssa. Tapaamisia eri ammatillisten keskusjärjestöjen naispuheenjohtajien kanssa jatkettiin. Toukokuussa aloitettiin laajempi ja säännöllinen tapaaminen ay-naistoimitsijoitten ja -puheenjohtajien kanssa. Tapaamiset ovat olleet kuukausittain. Tämä toimintamuoto on hyväksi havaittu jo tiedonvälityksen kannalta. Tapaamisissa on pohdittu ajankohtaisia kysymyksiä. Ay-ilaisuuksien järjestämistä koko valtakunnan alueella on suunniteltu ja kartoitettu tulevan vuoden aikana toteutettavaksi.

3.3. Yhteistyö sosiaalisten järjestöjen kanssa

Järjestömme yhteistilaisuuksissa on toistuvasti noussut esiin kysymys, ovatko iäkkäämmät jäsenemme jäämässä sivuun järjestötoiminnassamme. Tältä pohjalta valmisteltiin vuoden alussa työvaliokunnalle esitys työryhmän perustamisesta kartoittamaan sellaisia toimintamutoja, jotka vastaisivat näihin haasteisiin.

Kokouksessaan 15. 2. työvaliokunta hyväksyi esityksen ja nimesi valmistelevan työryhmän, johon kuuluivat Kerttu Törnqvist, Tuula Paavilainen, Marja-Liisa Kunnas, Rakel Hiltunen sekä Pirkko Aro toimiston edustajana ja ryhmän vetäjänä.

Työryhmä kokoontui Helsingissä 3. 3. ja laati työnsä pohjaksi muistion, jossa todetaan solidaarisuustyön perinteinen merkitys järjestössämme ja sen muuttuva luonne yhteiskunnan kehityksen seurauksena. Päätettiin käynnistää alueellinen kartoitus ja kokeilutyö ja kootteeksi valittiin Satakunnan piiri. Porissa pidettiin neuvottelutilaisuudet 9. 6. ja 28. 11. Näiden tuloksena päätettiin järjestää työseminaari Ykstammen lomakeskuksessa 9. 4. teemanä sosiaalipolitiikan uudet haasteet ja vapaaehtoistyö.

3.4. EKA-yhtymä

Socialidemokraattisten Naisten toimittua menestyksellisesti EKA-yhtymän vaaleissa huhtikuussa 1988 oltiin neuvotteluyhteydessä yhtymän johdon kanssa yhteistyön jatkumisesta. EKA:n jäsenselvitykselle nimettiin syksyllä uusi toimihenkilö, jonka kanssa on vireillä keskustelut mahdollisista yhteisistä asiakaspalveluun suunnatuista projekteista.

3.5. TUL

Vuoden aikana on ollut yhteisiä neuvotteluja TUL:n naistoimitsijan kanssa käytännön järjestelyistä TUL:n 70-vuotisjuhlilla, joihin Socialidemokraattiset naiset osallistuvat valtakunnallisesti. Keskusteluissa on tähdätty myös nykyistä tiiviimmän alueellisen yhteistoiminnan virittämiseksi näiden järjestöjen välillä.

4. KOULUTUSTOIMINTA

Vuoden koulutustoiminta painottui liiton järjestämiin tilaisuuksiin, joissa valmistauduttiin kunnallisvaaleihin. Piirien oma koulutustoiminta painottui myös kunnallisvaalikoulutukseen. Osallistuminen tilaisuuksiin oli runsaslukuista ja innostunutta.

Vuosi aloitettiin piirivastaavien seminaarilla, joka pidettiin TVK-Opistolla 6-7. 2. Seminaarissa pohdittiin järjestötoiminnan uudistamista, paneuduttiin piirivastaavien tehtäviin ja pohdittiin sosialidemokratian tulevaisuuden näkymiä. Osallistujia seminaarissa oli kaikista piireistä yhteensä 58 henkilöä. Tunnelma oli innostunutta ja toivottiin, että tällaisia tapaamisia olisi vuosittain. Tilaisuudessa alustajina ja intoa luomassa olivat Vappu Taipale ja Riitta Myller.

Liittoneuvoston kokousten yhteydessä pidettiin perinteisesti seminaarit. Kevään liittoneuvoston kokouksen seminaari oli 23.-24. 4. Aiheena oli tasa-arvo. Alustajina toimivat Paavo Nikula, Eeva-Liisa Tuominen ja Marianne Laxen.

Liittoneuvoston syyskokouksen yhteydessä pidetty seminaari pohti tulevaisuuden näkökulmia naisten asemasta poliittisessa toiminnassa sekä naisten taloudellista asemaa yhteiskunnassa. Alustajina olivat Riitta Jallinoja, Riitta Prusti ja Tuovi Allen.

Kunnallisvaaleihin valmistauduttiin pitämällä Kunnallispäiviä eri puolilla Suomea. Tilaisuudet olivat ns. kolmen piirin yhteistilaisuuksia. Kunnallispäivillä oli aiheina kunnallistalous, vapaakuntapalvelukunta ja köyhyys keskuudessamme. EKA-vaaleihin valmistautumispuheenvuoro oli jokaisessa tilaisuudessa. Tilaisuudet pidettiin seuraavasti:

12.3. Oulussa, tilaisuuteen osallistui Oulun ja Lapin piirien alueelta yhteensä 47 henkilöä. Tilaisuudessa alustajina olivat Elina Lehto, Riitta Myller ja Ari Kekkinen.

13.3. Kuopiossa, tilaisuuteen osallistui Kuopion ja Pohjois-Karjalan piireistä 15 henkilöä. Tilaisuudessa olivat alustajina Sakari Eloranta, Irma Peiponen, Riitta Myller ja Reijo Toimela.

19.3. Turussa, tilaisuuteen osallistui Varsinais-Suomen ja Satakunnan piirien alueelta yhteensä 67 henkilöä. Alustajina tilaisuudessa olivat Vappu Taipale, Leena Koikkalainen, Ruth Hasan ja Ari Kekkinen.

20.3. Mikkelissä, tilaisuuteen osallistui Mikkeliin, Kymen ja Saimaan piireistä yhteensä 65 henkilöä. Alustajina tilaisuudessa olivat Erja Lahikainen, Marjatta Pakarinen ja Ari Kekkinen,

26.3. Tampereella, tilaisuuteen osallistui Pohjois-Hämeen, Keski-Suomen ja Vaasan piireistä yhteensä 47 henkilöä. Tilaisuudessa alustivat Marjatta Vehkaoja, Anita Haataja sekä Ari Kekkinen.

27.3. Hämeenlinnassa, tilaisuuteen osallistui Etelä-Hämeen, Uudenmaan sekä Helsingin piireistä yhteensä 52 henkilöä. Alustajina tilaisuudessa olivat Vappu Taipale, Maili Mustonen, Lea Savolainen ja Ari Kekkinen.

Kunnallisvaalit ja niiden jälkeinen elämä silmissä häämöttäen järjestettiin yhteistyössä SDP:n ja Voionmaan Opiston kanssa viiden päivän mittainen kunnallispoliittinen perhe-

kurssi VO:lla 8.-12. 8. Seminaariin osallistui 21 aikuista ja 17 lasta. Viikon aikana paneuduttiin kunnallistalouteen, kaavoitukseen, ympäristökysymyksiin, kuntasuunnitteluun, palvelukunta-asiaan, SDP:n kunnallispoliittiseen ohjelmaan sekä pohdittiin perusoikeuksia heikoimman ehdoilla. Viikon aikana työskenneltiin henkisesti sekä fyysisesti. Luennoitsijoina toimivat Leena Koikkalainen, Camilla von Bonsdorff, Maili Mustonen, Elina Lehto, Vappu Taipale ja Riitta Myller. Kurssi videoitiin ja tarkoitus on työstää aineisto opetusvideoksi.

Opintokerhotoimintaa jatkettiin edellisen vuoden vauhdilla. Opintoaiheina olivat kunnallispolitiikka, kirjallisuus sekä erilaiset harrastukset.

Liiton sihteerit osallistuivat kuluvaan vuoteen aikana aktiivisesti naispiirien koulutustapahtumiin, joissa he toimivat joko vetäjinä tai alustajina. Toimintavuoden aikana jokaisessa naispiirissä järjestettiin yksi tai useampia koulutustilaisuuksia.

4.1. Koulutusjaosto

Koulutusjaosto kokoontui toimintavuoden aikana 8 kertaa. Jäsenenä ovat olleet: Pirkko Aro, pj., Irma Nissinen, siht., Riitta Akkanen, Kerstin Berg, Anita Haataja, Irma Juhola, Tuula Kotiaho, Riitta Lainio, Eine Mikkonen, Helvi Ollikainen, Marjatta Pakarinen, Arja Pennanen ja Arja Pitkänen.

Jaosto valmisti Sosiaalidemokraattisten Naisten yhteisten koulutustilaisuuksien sisältöä sekä eritteli tuloksia jälkikäteen. Arvioitiin järjestöllisiä koulutustavoitteita ja menetelmiä erityisesti meneillään olevan vaalivuoden kannalta sekä tulevaa toimintaa hahmotettaessa. Erityisen pohdinnan kohteena oli koulutuksellisen yhteistoiminnan virittäminen ay-liikkeen naisten kanssa. Helmikuun piirivastaavien seminaariin valmistui koulutusvastaavan opas. Ay-vastaavan opas on tekeillä.

5. VAALITOIMINTA

5. 1. Presidentinvaalit

Vuoden 1988 presidentinvaaleissa oli käytössä uusi, kaksivaiheinen vaalitapa, jossa toisella äänestyslipulla äänestettiin presidenttiä ja toisella valitsijamiestä. Kukaan presidenttiehdokkaista ei saanut yli puolta annetuista äänistä ja presidentinvaalin joutuivat suorittamaan valitsijamiehet. Mauno Koiviston takana oli kolme vaaliliittoa, SDP, SMP ja Pro Koivisto, jotka saivat 46,6 % äänistä. Lopullisessa vaalissa Koiviston taakse asettui osa Holkerin vaaliliiton valitsijamiehistä ja vaali ratkesi Mauno Koiviston hyväksi.

Äänestysprosentti oli suorassa vaalissa 83 ja valitsijamiesvaalissa 82. Naiset äänestivät tälläkin kerralla miehiä vilkkaammin. Naisten osuus valitsijamiesehdokkaista kasvoi 30:stä 35 %:iin.

Sosiaalidemokraattien listoilla naisia oli 100 (32,4 %) ja valituiksi tuli 47 (36,7 %), joista seitsemän oli sitoutumattomia. Valitsijana naisia valittiin kaikista muista vaalipiireistä paitsi Ahvenanmaalta. Kolme kärjessä -ryhmään mahtui naisia kaikissa muissa paitsi Turun pohjoisessa ja Mikkelin vaalipiirissä. SDP:n ääniosuus oli 39,6 %.

Naisliitto painatti vaaleja varten äänestyskehotuksella varustetun "Ei taistelutta voittoa" -postikortin.

5.2. EKA-vaalit

SDP ja naiset menestyivät

Eka-vaalien äänestysviikkaus kohosi peräti 49 %:iin, kun se edelliskerralla oli vain 30,2 %. Eritoten naiset olivat aktiivisia, sillä heidän osallistumisensa ylitti 50 %:n rajan. Naisten vilkas äänestäminen näkyi sekä SDP:n menestymisenä että naisten menestymisenä SDP:ssä.

SDP:n ääniosuus kasvoi 6 prosenttiyksikköä ja paikkaosuus nousi 62 %:iin. Naisia SDP:n piirivaltuutetuista on nyt liki 42 %. Kaikista valituista naisista 67 % valittiin SDP:n listoilta.

Hämeenlinnan piirivaltuustosta tuli naisenemmistöinen ja yli 40 %:n osuuteen ylettiin kuudessa (6) muussakin piirissä. SDP:n valtuutetuista on puolet tai enemmän naisia 7 piirissä ja lisäksi 40 %:n raja rikkoutui seitsemässä muussa piirissä.

Naisliitto oli aktiivisesti mukana Ekan vaalityössä. Maaliskuun aikana järjestettiin kuudet, kaikki piirit kattavat kunnallispäivät eri puolilla maata ja Ekalla oli niiden yhteydessä puolen tunnin puheenvuoro. Keskusteluissa esiin tulleet näkökohdat saatettiin myös Ekan johdon tietoon. Vaalitullos koettiin osoituksena naisten vakavasta halusta olla mukana kehittämässä Ekaa.

5.3. Kunnallisvaalit

Yleistä

Äänestysaktiivisuus aleni entisestään ja oli nyt runsaat 70 %. Vaalien suurin voittaja olikin nukkujien puolue, joka lisäsi kannatustaan lähes neljä prosenttiyksikköä.

Jo edellisissä vaaleissa nukkuneet jatkoivat nukkumistaan. Näitä nukkujia on tutkittu ja yhteiseksi ominaisuudeksi havaittu syrjäytymisen monet muodot sekä nuoruus.

Uudet nukkujat verottivat erityisesti pienryhmien ääniä. Uutta joukkoa voitaisiin ehkä kutsua "juppinukkujiksi".

Vastoin kaikkia vaaliennusteita SDP:n ääniosuus kasvoi ja oli nyt 25,3 %. Äänimäärä kuitenkin aleni 2.800 äänellä.

Naisten osuus kaikkien puolueiden ehdokkaista kasvoi hiukan ja oli vajaa 30 %. Myös naisehdokkaiden ääniosuus kasvoi.

Naisia valittiin valtuustoihin noin 200 enemmän kuin vaaleissa 1984. Ennakkotietojen mukaan naisten osuus valtuutetuista on 27 % (vuonna 1984 25,3 %).

Jokaisessa valtuustossa on vähintään yksi nainen. Yksi naisvaltuutettu on viidessä kunnassa. Naisvaltaisin valtuusto valittiin Riihimäellä, naisten osuus on 48,8 %. Suurista puolueista naisvaltaisin on SDP (33,5 %). Naisten osuus on suurin Uudellamaalla ja pienin Vaasan läänissä (22,2 %).

SDP:n ehdokkaista noin 29 % oli naisia. Naisten ääniosuus kasvoi, mutta tarkkaa lukua ei vielä ole tiedossa.

SDP:n naisvaltuutettujen määrä kasvoi ennakkotietojen mukaan noin 80:11a ja on nyt noin 955. Paikkaosuus on nyt 33,5 %, aiemmin 30,9 %.

Naisehdokkaiden äänimäärätiedot ovat puutteelliset. Vuoden 1984 vaaleissa ääniosuus oli 35,9 %. Ennakoarvioiden mukaan se saattaisi nyt olla 37-38 %.

Eniten naiset näyttävät edenneen Pohjois-Karjalassa. Osuus valtuustopaikoista kasvoi 26,4 %:sta 36,5 %:iin.

Vaalien ilmiö olivat myös "äänikuningattaret": nais ehdokkaiden ääniosuus oli monissa kunnissa suurempi kuin 1984, mutta valituksi tuli kuitenkin vähemmän naisia kuin aikaisemmin.

Osittain tämä selittyy sillä, että ehdokkaina oli naisia, jotka olivat menestyneet hyvin valitsijamiesvaaleissa ja eduskuntavaaleissa 1987.

Naisliitto kampanjoi koko vuoden voimakkaasti tasa-arvolain kuntapykälän (4 §) tunnetuksi tekemiseksi. Lakia muutettiin 1. 6. 1988 alkaen, jolloin tasa-arvovaatimus ulotettiin koskemaan kaikkia kunnallisia luottamuselimiä. Lisäksi lain perusteluista ilmenee, että sanonta "naisia ja miehiä" on tulkittava kummankin sukupuolen osalta monikoksi.

Useissa kunnissa lain noudattaminen tuotti vaikeuksia jo vaalilautakuntien nimeämisen yhteydessä. Vielä hankalammaksi se koettiin kunnallisvaalien jälkeen, kun vapaakuntakeilujen vähentämistä luottamustoimipaikoista ryhdyttiin neuvottelemaan. Huolimatta puolueen ja naisliiton aktiivisesta tiedottamisesta ei lain vaatimusta kaikissa puolueosastoissa ja kunnallisjärjestöissä tunnuttu oivallettavan. Ennakoitavissa onkin runsaasti kokoonpanoltaan laittomien luottamustoimielinten valintoja. Naisliitto on neuvonut jäsenistöään valittamaan rohkeasti lainvastaisista valinnoista.

6. TIEDOTUS-JA JULKAISUTOIMINTA

Tiedottaminen ja aineistotuotanto painoutuivat melko lailla kunnallisvaaleihin. Vaaleja varten naisliitto valmisti materiaalia seuraavasti:

* paperikassi (Säteileekö ruokasi? - Ympäristö on yhteinen - Tilaa ihmisille), painos 50 000 kpl

* Villiruusu-lehti, painos 100 000 kpl

* Vaalijulistus (Perusoikeudet - Sinä olet asiantuntija - Valta on jaossa) ä postikortti, painos 5 000 kpl

* Sisko, et ole yksin I ja II, vaaliehdokkaan opas.

Näistä varsinkin paperikassi todettiin erittäin hyväksi ideaksi. Kassia jaettiin näkyvästi ympäri maata, myös yhdessä puolueen kanssa. Ruusu-ruokakassia olisi mennyt vähintään kaksinkertainen määrä; ikävä kyllä painos loppui kesken.

Yhdessä puolueen kanssa ideoitiin vaalijuliste (Haluan ääneni kuuluviin - Tarvitsemme

tasa-arvoa!) puolueen julistesarjaan. Julisteesta tehtiin myös postikortti, joka oli naisliiton-
kin ehdokkaiden ahkerassa käytössä.

27.9. järjestettiin Helsingissä lehdistötilaisuus vaalien merkeissä. Paikalla oli reilut 20 toi-
mittajaa, joista tosin vain Demari teki jutun.

PikkuSisko ilmestyi vuoden aikana 5 kertaa (5-6/88 kaksoisnumero). Kevään aikana tehty
lukijakysely vahvisti, että lehteä pidetään tarpeellisena, mutta kehittämisen varaa on. Myös
piirien asioista kaivataan lisää kirjoituksia.

Tietosiskoja ilmestyi kaksi (Naiset ja suoja - raportti kehitysmaiden naisten asumisesta,
1/88 ja Lapsia - hinnalla millä hyvänsä. Uusien lisääntymisteknologioiden tarkastelua,
2/88). Kv-monisteita tehtiin samoin kaksi (Aseriisunta ja kehitys, 1/88 ja Nicaragua - nainen
ja vallankumous, 2/88). Varsinkin kv-julkaisujen roolia ja niiden kieliasua on jatkossa syytä
pohtia kriittisesti.

Julkilausumista meni lehdistössä näkyvimmin läpi syksyn liittoneuvoston kannanotto
12.11.88 (Naisten ääni päätöksentekoon), jossa vaadittiin SDP:n naisille luottamustehtäviä
hyvän kunnallisvaalimenestyksen edellyttämässä suhteessa. Naisliitto ja sen johto olivat
näkyvästi esillä myös NYTKIKSEN perustamisen yhteydessä syys-lokakuussa; aihe kiin-
nosti tiedotusvälineitä jopa yllättävän paljon.

Tiedotusryhmään ovat kuuluneet: Liisa Jaakonsaari (pj), Merja Helle, Aila-Marja Lipponen
ja Johanna Mannila-Kaipainen sekä liiton tiedotussihteeri. Ryhmä kokoontui noin kerran
kuussa ja oli varsinkin vaalimateriaalin ideoinnissa aktiivisesti apuna.

7. KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Liiton kansainvälisen toiminnan painopisteet olivat edelleenkin pohjoismaisessa yhteis-
työssä. SIW:n toiminnassa sekä solidaarisuustyössä. Loppuvuodesta perustettiin NYTKIS,
jonka toimialueeseen kuuluvat myös eräät kansainväliset yhteydet.

7.1. SIW

Sosialistisen naisinternationaalin varapuheenjohtajana toimii Marianne Laxen. Laxen on
edustanut Sosialistista Naisinternationaalia SI:n talouspoliittisessa työryhmässä sekä
aseidenriisuntatyöryhmässä.

SIW:n kokoukseen Madridissa 7-8. 5. 1988 osallistuivat Marianne Laxen ja Erja Anttonen.
Kokouksen teemana oli "Aseidenriisunta kehityksen hyväksi".

Pariisissa 3-4. 12. 1988 pidettyyn SIW:n kokoukseen osallistuivat Marianne Laxen ja Riitta
Myller. Kokouksen teemana oli "Naiset ja valta". Pariisin kokouksessa SIW valmisti kan-
nanoton naisten edustuksen kiintiöimisestä puolue-elimissä. Kannanotto hyväksyttiin SI:n
kokouksessa (6-7. 12. 1988) yksimielisesti.

7.2. Pohjoismainen yhteistyö

Yhteistyö pohjoismaisten sisarjärjestöjen kanssa organisoitiin uudelleen syksyllä 1987, jol-

loin perustettiin SKN - Socialdemokratiska Kvinnor i Norden. Järjestön hallituksen muodostavat pohjoismaisesta yhteistyöstä jäsenjärjestöissä vastuussa olevat henkilöt, naisliitosta Hanni Koljonen.

Hallitus (pohjoismainen sihteeristö) kokoontui viisi kertaa: 21.-22. 1. Kööpenhaminassa, 16. 4. Tukholmassa, 31. 7. Oslossa, 22.-23. 9. Svendborgissa ja 25.-26. 11. Reykjavikissa.

SKN:n (pohjoismaiden liittotoimikuntien) kokous pidettiin 26.-27. 11. Reykjavikissa. Kokouksessa käsiteltiin liiton toimintakertomus (liitteenä). Toiminnan painopiste oli kertomusvuonna Pohjoismaisen Foorumin tapahtumien järjestelyissä ja toteuttamisessa. Kokouksen yhteydessä järjestettiin myös seminaari Druden Dahlerupin kirjan "Odotuksen aika on ohi" pohjalta. Naisliiton edustajina kokoukseen osallistuivat Anja Savolainen ja Hanni Koljonen.

Pohjoismainen Foorumi

Pohjoismainen Foorumi järjestettiin 31.7.-7. 8. Oslossa. Suomesta osallistujia oli noin 1 000. Sosialidemokraattisten Naisten osuutta on vaikea arvioida, koska useat osallistuivat Foorumiin muiden, mm. ammattiliittojen edustajina. Liiton toimistosta olivat mukana Hanni Koljonen ja Helena Haaranen ja virallisena edustajana samanaikaisesti järjestetyssä tasa-arvokonferenssissa Iiris Hacklin.

Tanskan sosialidemokraattisten naisten kokouksessa 23.-25. 9. naisliittoa edustivat Marja-Leena Lehtinen ja Hanni Koljonen.

7.3. Solidaarisuustoiminta

Solidaarisuustoiminnan pääkohde oli edelleenkin Nicaragua. Uutena avustamismuotona oli syksystä alkaen kummitoiminta. Piirit ovat järjestäneet erilaisia keräyksiä sekä muuttaman kansainvälisiä kysymyksiä käsittelevän seminaarin. Naisliitto on avustanut Nicaraguan naisjärjestöä myös rahallisesti.

7.4. Kansainvälisten asioiden työryhmä

Kansainvälisistä asioista liitossa ovat vastanneet useat henkilöt. Toimintaa koordinoimaan asetettiin 16. 9. erityinen kv-työryhmä, johon ovat kuuluneet liiton pääsihteeri, Erja Anttonen, Marianne Laxen, Helena Laukko, Helvi Saarinen ja Hanni Koljonen. Ryhmä kokoontui syksyn aikana kahdesti.

7.5. NYTKIS

NYTKIS eli Naisjärjestöt Yhteistyössä - Kvinno-organisationer i Samarbete perustettiin liittomme aloitteesta 1. 9. 1988. Yhteistyöjärjestö on rekisteröimätön toimikunta, joka kokoontuu tarvittaessa. Toimikuntaan voi jokainen järjestö lähettää kolme edustajaa. Nytkiksen toimeenpano- ja valmisteluelimenä toimii järjestöjen pääsihteereistä koostuva sihteeristö.

Nytkis perustettiin huolehtimaan naisjärjestöjen kansainvälisistä suhteista. Puheenjohtajuus on ensimmäisen toimikauden (vuosi) aikana liitollamme. Puheenjohtajuus kiertää vuosittain kullakin järjestöllä ja puheenjohtajajärjestö huolehtii tilinpidosta.

Nytkiksen puheenjohtajana on toiminut kertomusvuoden aikana Vappu Taipale ja sihteeri-
nä Irma Nissinen.

Nytkiksen jäsenjärjestöjä ovat: Kehittyvän Suomen Naiset ry., Keskustapuolueen naiset
ry., Kokoomuksen Naisten Liitto ry., Liberaalisen Kansanpuolueen naiset ry., Naisjärjestö-
jen Keskusliitto ry., Naisten demokraattinen toimintakeskus ry., Sosialidemokraattiset Nai-
set, Suomen Kristillisen Liiton naiset ry., Suomen Naisten Demokraattinen Liitto ry.,
Svenska Kvinnoförbundet r.f., Unioni naisasialiitto Suomessa ry. ja Vihreät Feministit ry.

Nytkis osallistui 29.-31. 10. 1988 Neuvostonaisten komitean ja Nytkiksen yhteiseen semi-
naariin Riiassa Latviassa. Nytkis järjesti myös Neuvostonaisten Komitean valtuuskunnan
vierailun Suomessa 18.-25. 9. 1988. Valtuuskunnan puheenjohtajana toimi Zoja Puhova.

8. LOPUKSI

Toiminta naisliitossa painottui kevätkauden aikana presidentin valitsijamiesvaaleihin ja
EKA:n vaaleihin sekä Oslon Pohjoismaisen Foorumin järjestelyihin. Kevätkaudella aloitet-
tiin valmistautuminen kunnallisvaaleihin ja syyskausi painottui vaalityön toteuttamiseen.

LIITE

Jaostot ja työryhmät

(Jaosto toimii koko liittokokouskauden, työryhmä tiettyä tehtävää varten)

KOULUTUSJAOSTO:	Pirkko Aro	puheenjohtaja
	Anita Haataja	Tasa-arvoasiain neuvottelukunta
Tuula Kotiaho	Mikkelin naispiirin pj	
	Riitta Lainio	TUL
	Leena Luhtanen	Opetusministeriö
	Riitta Akkanen	Etelä-Hämeen naispiiri
	Helvi Ollikainen	TSL
	Arja Pitkänen	SDP:n koulutussihteeri
Ay-jaos:	Eine Mikkonen	jäsenkoulutussihteeri, SAK
	Kerstin Berg	SAK:n ruotsinkielinen sihteeri
	Irma Juhola	Pankkitoimihenkilöliitto, TVK
	Marjatta Pakarinen	Sosiaalityöntekijät, AKAVA
	Irma Nissinen	sihteeri
	Arja Pennanen	SDP
TIEDOTUSRYHMÄ:	Tehtävänä pohtia, miten liiton ja piirien tiedottamista tulisi toteut- taa. Toimikausi vuoden loppuun.	
	Liisa Jaakonsaari	puheenjohtaja
	Merja Helle	toimittaja, Hesa
	Aila-Marja Lipponen	toimittaja, Elintae
	Johanna Mannila	toimittaja, Hesa
	Suvi Mäenpää	toimittaja, Ahjo
	Merja Oksanen	
	(Merja Hurri)	

KUNNALLISPOLIITTINEN TYÖRYHMÄ:

Tehtävänä pohtia tulevien kunnallisvaalien sosialidemokraattisten naisten linjanvetoa, jonka tulisi näkyä jo ennen vaaleja toiminnassa ja aloitteissa.

Marja-Liisa Tykkyläinen	puheenjohtaja
Aulikki Hiltunen	varapuheenjohtaja
Anja Savolainen	
Anita Haataja	
Maili Mustonen	
Christel von Martens	
Kari Laitinen	
Hanni Koljonen	sihteeri

KV-TYÖRYHMÄ:

Tehtävänä on seurata kansainvälisiä asioita.

Pääsihteeri	
Helvi Saarinen	
Marianne Laxen	
Erja Anttonen	
Helena Laukko	
Hanni Koljonen	kokoonkutsuja